Gmina Sośnicowice
ul. Rynek 19
44-153 Sośnicowice

Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz bilansu strategicznego Gminy Sośnicowice

na potrzeby opracowania dokumentu

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY SOŚNICOWICE

na lata 2025-2032

Opracowanie:
ECOEN CONSULT Sp. z o.o.
ul. Centralna 5
42-625 Pyrzowice

Spis treści

1. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Sośnicowice 4

1.1 Charakterystyka Sośnicowic 4

1.2 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze społecznej i gospodarczej 7

1.3 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze przestrzennej 19

1.4 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich 44

2. Wnioski z bilansu strategicznego Gminy Sośnicowice 61

Spis tabel

Tabela 1 *Struktura ludności dla Gminy Sośnicowice w odniesieniu do danych dla województwa w 2023 r.* 7

Tabela 2 *Ludność wg płci dla Gminy Sośnicowice w latach 2018-2023* 8

Tabela 3 *Działające na obszarze Gminy Sośnicowice podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2023 r. w odniesieniu do danych dla województwa* 8

Tabela 4 *Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023* 9

Tabela 5 *Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023* 9

Tabela 6 *Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice w latach 2020-2022 w odniesieniu do danych dla województwa* 10

Tabela 7 *Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice wg kryterium dochodowego w latach 2018-2022* 10

Tabela 8 *Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022* 11

Tabela 9 *Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022* 11

Tabela 10 *Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Sośnicowice z uwzględnieniem danych dla województwa w latach 2019-2022* 12

Tabela 11 *Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023* 15

Tabela 12 *Sieć gazowa w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2022* 22
Tabela 13 *Sieć kanalizacyjna w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2022* 24
Tabela 14 *Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków dla Gminy Sośnicowice* 25
Tabela 15 *Liczba jednostek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Sośnicowice* 33
Tabela 16 *Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.* 33
Tabela 17 *Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.* 33
Tabela 18 *Przedszkola na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.* 34
Tabela 19 *Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024* 34
Tabela 20 *Liczba miejsce przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024* 34
Tabela 21 *Wykaz NGO zarejestrowanych w Gminie Sośnicowice* 35
Tabela 22 *Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023* 39
Tabela 23 *Kluby i sekcje sportowe, członkowie i ćwiczący w Gminie Sośnicowice w latach 2018 -2022* 40
Tabela 24 *Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Sośnicowice* 40
Tabela 25 *Analiza SWOT - Mocne i słabe strony* 61
Tabela 26 *Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia* 62

Spis map

Mapa 1 *Mapa Powiatu gliwickiego* 4
Mapa 2 *Lokalizacja Gminy Sośnicowice na terenie Województwa Śląskiego* 5

Spis wykresów

Wykres 1 *Przyrost naturalny w latach 1995-2022 w Gminie Sośnicowice* 12
Wykres 2 *Przyrost naturalny w latach 2017-2023* 13
Wykres 3 *Migracje na terenie Gminy Sośnicowice w latach 1995-2022* 14
Wykres 4 *Produkcyjne grupy wieku, 2023 r.* 14
Wykres 5 *Udział grup produkcyjnych z podziałem na płeć w ludności Gminy Sośnicowice w latach 2017-2023* 16
Wykres 6 *Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sośnicowice w latach 2004-2023* 17
Wykres 7 *Poziom wykształcenia - Sośnicowice* 18

1. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Sośnicowice

W niniejszym rozdziale scharakteryzowano wnioski wyciągnięte z pogłębionej i usystematyzowanej diagnozy dla obszaru Gminy Sośnicowice. Przeprowadzono diagnozę czynników i zachodzących zjawisk oraz ocenę skali i charakteru potrzeb na podstawie zebranych danych statystycznych i przeprowadzonych badań sondażowych, przy uwzględnieniu identyfikacji specyficznych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Diagnoza obejmuje aspekty sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, wraz z analizą zaobserwowanych zjawisk i trendów.

1.1 Charakterystyka Sośnicowic

Gmina Sośnicowice jest położona w południowo-zachodniej Polsce, w zachodniej części województwa śląskiego, w południowo-zachodniej części powiatu gliwickiego. Powierzchnia Gminy wynosi 116,50 km², co stanowi około 17,52% powierzchni powiatu. Gmina sąsiaduje z miastem Gliwice oraz gminami powiatu gliwickiego: Rudziniec, Pilchowice, a także z należącą do powiatu raciborskiego gminą Kuźnia Raciborska i należącą do powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego gminą Bierawa.

Mapa 1 *Mapa Powiatu gliwickiego*

Źródło: https://bip.slaskie.pl

90% obszaru Gminy stanowi część wiejska, a 10% część miejska. W skład Gminy Sośnicowice wchodzi miasto Sośnicowice i 8 sołectw: Bargłówka, Kozłów, Łany Wielkie, Sierakowice, Smolnica, Trachy, Tworóg Mały, Rachowice.

Mapa 2 *Lokalizacja Gminy Sośnicowice na terenie Województwa Śląskiego*

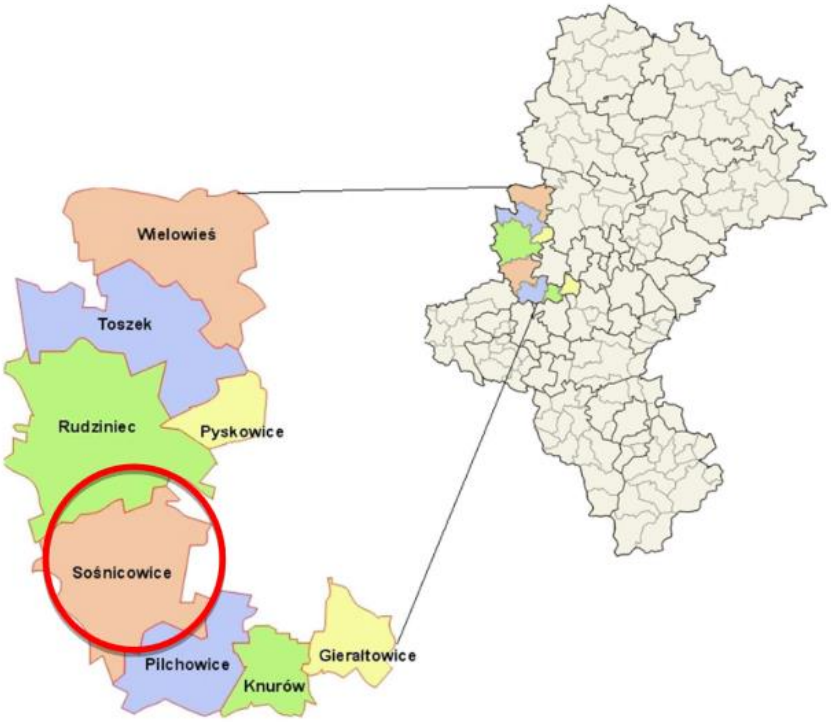

Źródło: opracowanie własne na podstawie Vademecum Samorządowego oraz www.osp.org.pl

Sośnicowice są korzystnie położone w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Śląskiej. Położone są ok. 16 km od Gliwic oraz ok. 42 km od Katowic. W odległości około 52 km położone są Chałupki, w których znajduje się przejście graniczne z Republiką Czeską. W odległości ok. 40 km od Sośnicowic znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, do którego szybki dojazd umożliwia DK88 oraz autostrada A1. Ponadto Sośnicowice leżą przy drogach wojewódzkich DW408 (łącząca Gliwice z Kędzierzynem-Koźlem), DW919 (łącząca Racibórz z Sośnicowicami), DW921 (łącząca Zabrze z Rudami), a także w pobliżu autostrad A4 i A1.

Sośnicowice są gminą członkowską Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, która jest pierwszym w Polsce ustawowym związkiem metropolitalnym, powołanym 26 czerwca 2017 r., na mocy ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Zgodnie z definicją

ustawową: związek metropolitalny to zrzeszenie gmin województwa śląskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych i zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje ponad 2,2 mln mieszkańców. GZM ma wymiar terytorialny i instytucjonalny, jest to obszar 41 gmin członkowskich, obejmujący ok. 50% ludności woj. śląskiego i ok. 20% jego powierzchni, który złożony jest z dwóch części:

− rdzenia GZM (strefa centralna): 18 gmin, w tym: 13 miast na prawach powiatu (Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze), a także 5 gmin miejskich (Będzin, Czeladź, Mikołów, Radzionków, Tarnowskie Góry);

− otoczenie rdzenia GZM (strefa uzupełniająca): 23 gminy, w tym 8 gmin miejskich (Bieruń, Imielin, Knurów, Lędziny, Łaziska Górne, Pyskowice, Sławków, Wojkowice), 13 gmin wiejskich (Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowice, Kobiór, Mierzęcice, Ożarowice, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Świerklaniec, Wyry, Zbrosławice), 2 gminy miejsko-wiejskie (Siewierz, Sośnicowice). Związek metropolitalny wykonuje zadania określone w ustawie o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Zgodnie z powyższym za organizację transportu zbiorowego w Gminie Sośnicowice odpowiada Zarząd Transportu Metropolitalnego w Katowicach. Na terenie Gminy znajduje się 17 przystanków autobusowych (3 w Kozłowie, 2 w Łanach Wielkich, 4 w Smolnicy, 8 w Sośnicowicach) obsługiwanych przez 2 linie autobusowe (924 i M100).

Gmina posiada spory potencjał rekreacyjno-turystyczny. Teren Gminy to zlokalizowany na pograniczu Niziny i Wyżyny Śląskiej - obszar wielkiego kompleksu leśnego, między Opolszczyzną, a Górnym Śląskiem, a część Gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich i w jego otulinie. Park Krajobrazowy wraz z otuliną stanowi obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych, objętych ochroną prawną.

Uwzględniając atrakcyjny charakter Gminy Sośnicowice (gmina miejsko – wiejska, z dominującą zabudową jednorodzinną i zagrodową, cechującą się niską intensywnością, położoną w strefie rozwoju zabudowy podmiejskiej Gliwic), w perspektywie najbliższych lat spodziewany jest istotny rozwój Gminy. Na kształtowanie przyszłego rozwoju Gminy, duży wpływ będzie miało dogodne położenie komunikacyjne, w pobliżu autostrad A4 i A1, a także w sąsiedztwie dużych aglomeracji miejskich województwa śląskiego. Wynikająca z tego

atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza Gminy, a także atrakcyjności obszaru Gminy pod względem turystyki i rekreacji, przy uwzględnieniu zachodzących ogólnych trendów migracyjnych, z których wynika, że ludzie często szukają jako dobrego miejsca do życia i prowadzenia biznesu, terenów w pobliżu dużych miast Aglomeracji Śląskiej, znajduje swoje odbicie w dodatnim saldzie migracji na terenie Gminy. Uwzględnienie wysokiego potencjału konsumpcyjnego mieszkańców i inwestorów przyciągniętych z pobliskich dużych miast konurbacji śląskiej, którzy mogą stanowić znaczący rynek zbytu, daje szansę na rozwój przedsiębiorczości, w tym sektora usługowego czy budowlanego. Reasumując, atrakcyjna lokalizacja sprzyja zarówno przyciąganiu inwestorów branży gospodarczej, jak i rozwojowi form rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności okołoturystycznej. Ponadto atrakcyjność położenia sprzyja rozwojowi osadnictwa i budownictwa mieszkaniowego.

1.2 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze społecznej i gospodarczej

Według danych GUS na grudzień 2023r. Gminę Sośnicowice zamieszkują 9 063 osoby, w tym 4 329 mężczyzn (47,77%) i 4 734 kobiet (52,23%). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 77 os/km^2. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,9 lat i jest nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 1 *Struktura ludności dla Gminy Sośnicowice w odniesieniu do danych dla województwa w 2023 r.*

Jednostka terytorialna	Ludność	Płeć		Średnia gęstość zaludnienia (km^2)
		mężczyźni	kobiety	
Sośnicowice	9 063	4 329	4 734	77
województwo śląskie	4 333 066	2 083 985	2 249 081	370

Źródło: https://svs.stat.gov.pl

Ogólne dane statystyczne dotyczące podziału ludności wg płci za lata 2018 – 2023 obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat proporcja płci nie ulega istotnym zmianom, a w roku 2023 podobnie jak w 2018 utrzymuje się przewaga ilości kobiet nad mężczyznami.

Tabela 2 *Ludność wg płci dla Gminy Sośnicowice w latach 2018-2023*

Liczba ludności	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	8508	8543	8504	8518	8533	8612
mężczyźni	4052	4064	4047	4056	4072	4115
kobiety	4456	4479	4457	4462	4461	4497

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy Sośnicowice za lata 2018-2023

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej ogółem, wyszczególnić można z kolei liczbę podmiotów działających w sektorze rolniczym i przemysłowo-budowlanym. Na obszarze Gminy Sośnicowice najwięcej podmiotów lokuje się w sektorze przemysłowo-budowlanym. W Gminie Sośnicowice, tak jak w województwie śląskim, przeważają podmioty z sektora przemysłowo-budowlanego. Szczegółowe dane z roku 2023 zaprezentowane zostały w tabeli poniżej:

Tabela 3 *Działające na obszarze Gminy Sośnicowice podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2023 r. w odniesieniu do danych dla województwa*

Jednostka terytorialna	ogółem	w tym w sektorze	
		rolniczym	przemysłowo - budowlanym
Gmina Sośnicowice	**1 012**	20	262
województwo śląskie	**533 194**	5 298	118 735

Źródło: Opracowanie na podstawie: Statystyczne Vademecum Samorządowca oraz Banku Danych Lokalnych

Ogólne dane statystyczne dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, przekształceń własnościowych i strukturalnych w latach 2018-2023, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat rośnie ilość podmiotów sektora prywatnego, a największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 4 *Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023*

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON						
Podmioty wg sektorów własnościowych	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
podmioty gospodarki narodowej ogółem	816	859	894	928	982	1012
sektor publiczny - ogółem	17	17	17	17	18	18
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14	14	14	14	15	15
sektor prywatny - ogółem	798	841	873	907	957	988
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	632	669	696	723	764	793
sektor prywatny - spółki handlowe	65	67	69	75	83	87
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	8	7	6	5	5	4
sektor prywatny - spółdzielnie	5	5	4	4	3	3
sektor prywatny - fundacje	2	2	3	3	3	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	26	26	28	28	30	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy Sośnicowice i rosnące nasycenie obszaru Gminy w podmioty gospodarcze.

Dane statystyczne dotyczące podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2018-2023, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat wśród rosnącej liczby podmiotów sektora prywatnego, największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych, niezmiennie znajduje się w grupie „pozostała działalność".

Tabela 5 *Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023*

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
ogółem	816	859	894	928	982	1012
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	19	17	20	20	20
przemysł i budownictwo	190	199	216	235	250	262
pozostała działalność	606	641	661	673	712	730

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Analizując dane dotyczące pomocy społecznej na obszarze Gminy Sośnicowice, posłużono się ostatnimi zagregowanymi i dostępnymi danymi do 2022 roku.

W przypadku liczby gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej, można zaobserwować wzrost liczby takich gospodarstw w 2021 roku, a następnie spadek w 2022 roku. Z kolei na terenie województwa śląskiego liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej z roku na rok jest niższa.

Tabela 6 *Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice w latach 2020-2022 w odniesieniu do danych dla województwa*

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022
	gosp.	gosp.	gosp.
Sośnicowice	54	67	60
województwo śląskie	281	256	239

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zamieszczona poniżej tabela prezentuje dane przy uwzględnieniu kryterium dochodowego. Można powiedzieć, że ogólna liczba gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest zmienna, natomiast w ostatnich czterech badanych latach można zauważyć trendy malejącej pomocy dla gospodarstw poniżej kryterium dochodowego oraz wzrastającej pomocy dla gospodarstw powyżej kryterium dochodowego.

Tabela 7 *Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Sośnicowice wg kryterium dochodowego w latach 2018-2022*

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	35	33	34	38	36
poniżej kryterium dochodowego	17	14	10	19	13
powyżej kryterium dochodowego	18	19	24	20	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Podobnie analizując liczbę osób korzystających w tym samym okresie ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, można zaobserwować, że ogólna liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej jest zmienna, natomiast w ostatnich czterech badanych latach można zauważyć trendy malejącej pomocy dla osób poniżej

kryterium dochodowego oraz wzrastającej pomocy dla osób powyżej kryterium dochodowego. Zjawisko to jest związane z przesunięciem „pomocowego środka ciężkości" na korzystanie z innych świadczeń niż te poniżej kryterium dochodowego. Obecna weryfikacja kryteriów dochodowych tylko co 3 lata powoduje, że z roku na rok zwiększa się luka między obowiązującymi kryteriami dochodowymi a obowiązującym progiem interwencji socjalnej. W celu zapobieżenia tej sytuacji, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzi obecnie prace w kierunku corocznej obowiązkowej weryfikacji kryteriów dochodowych w pomocy społecznej.

Tabela 8 *Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022*

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	58	56	48	60	54
poniżej kryterium dochodowego ogółem	31	24	17	35	25
powyżej kryterium dochodowego	27	32	31	25	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W przypadku analizy za ten sam okres świadczeń na rzecz rodziny - można mówić o stałej tendencji spadkowej na przestrzeni badanego okresu (lata 2018-2022).

Tabela 9 *Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022*

Korzystający ze świadczeń rodzinnych	2018	2019	2020	2021	2022
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	165	149	113	99	82
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	363	340	267	248	219
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	333	319	253	233	207
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	21,8	20,5	14,3	13,0	11,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W przypadku liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych, podobnie jak w całym województwie śląskim, na obszarze Gminy Sośnicowice zauważalna jest początkowa tendencja spadkowa, a następnie następuje utrzymywanie się poziomu pomocy na tym samym poziomie w latach 2021 – 2022. Wskazuje to na zatrzymanie pozytywnej tendencji

spadkowej i konieczność dalszego prowadzenia przez Gminę odpowiednich działań w dziedzinie pomocy dotyczącej mieszkalnictwa.

Tabela 10 *Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Sośnicowice z uwzględnieniem danych dla województwa w latach 2019-2022*

Jednostka terytorialna	2019	2020	2021	2022
Sośnicowice	415	340	279	279
województwo śląskie	512 455	457 531	438 169	434 625

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wg danych na 2023 rok, Gmina Sośnicowice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -24. W 2023 roku urodziło się 60 dzieci. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,71 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Należy nadmienić, że podobna sytuacja miała miejsce w 2022 roku i wtedy Gmina Sośnicowice miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -17 i urodziło się 74 dzieci. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił w tym czasie 0,65 i podobnie był znacznie większy od średniej dla województwa, a także nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Wykres 1 *Przyrost naturalny w latach 1995-2022 w Gminie Sośnicowice*

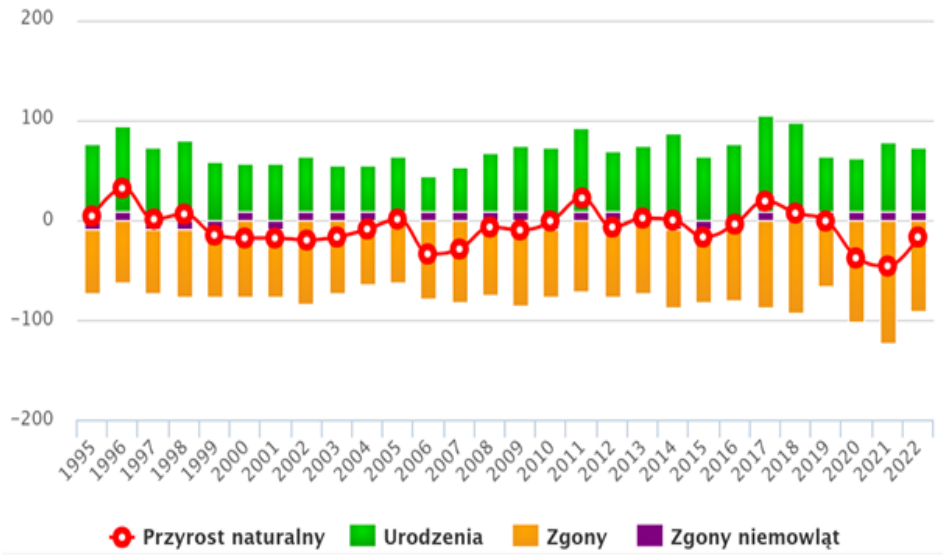

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl

Podobnie podając za danymi platformy analitycznej SWAID na 2023 r., przyrost naturalny wyrażał się liczbą -24 (saldo wynikowe: -84 zgony ogółem do 60 urodzenia żywe).

Wykres 2 *Przyrost naturalny w latach 2017-2023*

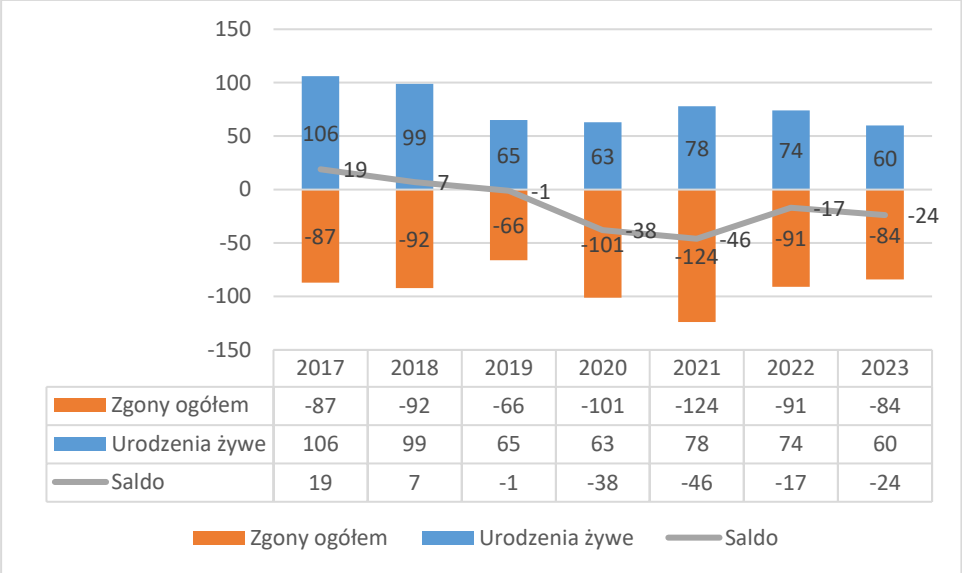

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://svs.stat.gov.pl

W 2023 roku zarejestrowano w ruchu wewnętrznym 189 zameldowań oraz 85 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Sośnicowice wynosi 104. W tym samym roku 2 osoby zameldowały się z zagranicy, natomiast nie wystąpiło żadne wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. Z kolei w 2022 roku zarejestrowano 184 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 100 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Sośnicowice wynosiło 84. W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy, a także zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - dało to saldo migracji zagranicznych wynoszące 4.

Wykres 3 *Migracje na terenie Gminy Sośnicowice w latach 1995-2022*

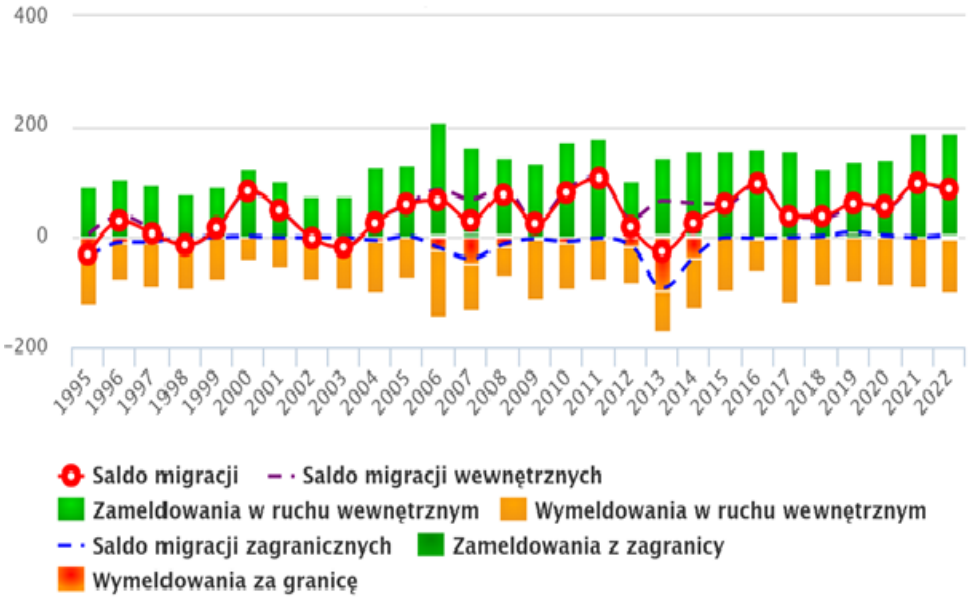

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/

Wg danych na 2023r. 59,7% mieszkańców Gminy Sośnicowice jest w wieku produkcyjnym; 20,3% w wieku przedprodukcyjnym; a 20,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4 *Produkcyjne grupy wieku, 2023 r.*

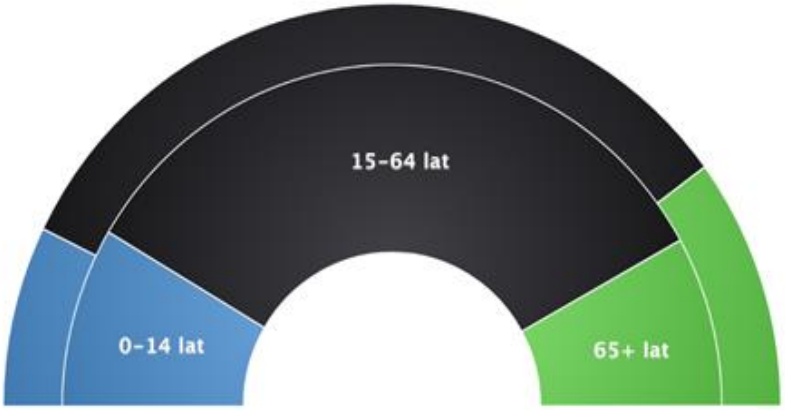

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące ludności Gminy Sośnicowice w podziale na grupy wiekowe (wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) z uwzględnieniem płci. Na przestrzeni lat 2018-2023 można stwierdzić, że rośnie liczba mężczyzn i kobiet w wieku poprodukcyjnym. Z kolei dla grupy w wieku przedprodukcyjnym można zaobserwować wzrost

w latach 2020-2021, a następnie spadek w latach 2022-2023. Niepokojącym zjawiskiem jest przede wszystkim rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 11 *Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023*

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
ogółem	8874	8909	8901	8941	8976	9063
mężczyźni	4252	4254	4253	4268	4282	4329
kobiety	4622	4655	4648	4673	4694	4734
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej						
ogółem	1342	1341	1501	1525	1512	1500
mężczyźni	692	681	760	774	779	779
kobiety	650	660	741	751	733	721
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni						
ogółem	5714	5677	5619	5626	5618	5655
mężczyźni	2939	2934	2902	2903	2870	2873
kobiety	2775	2743	2717	2723	2748	2782
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	1818	1891	1781	1790	1846	1908
mężczyźni	621	639	591	591	633	677
kobiety	1197	1252	1190	1199	1213	1231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://bdl.stat.gov.pl

Zaprezentowany poniżej wykres jest rozwinięciem danych dla tendencji zaobserwowanych powyżej. Co prawda grupa produkcyjna z definicji stanowi najliczniejszą i najaktywniejszą grupę na rynku pracy, jednakże można zaobserwować, że udział osób z grupy produkcyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Sośnicowice jest obarczony tendencją spadkową.

Wykres 5 *Udział grup produkcyjnych z podziałem na płeć w ludności Gminy Sośnicowice w latach 2017-2023*

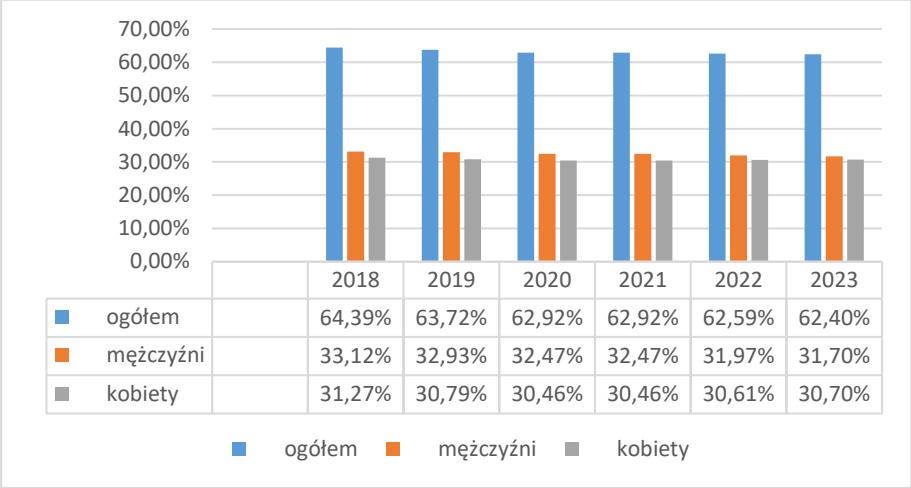

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	64,39%	63,72%	62,92%	62,92%	62,59%	62,40%
mężczyźni	33,12%	32,93%	32,47%	32,47%	31,97%	31,70%
kobiety	31,27%	30,79%	30,46%	30,46%	30,61%	30,70%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://bdl.stat.gov.pl

W odniesieniu do wydatków budżetowych to ich suma w ramach budżetu Sośnicowic wyniosła w 2023 roku 74,2 mln złotych, co daje 8,2 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków o 7,3% w porównaniu do roku 2022. Największa część budżetu Sośnicowic – (38,0%) została przeznaczona na Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Duża część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 801 – Oświata i wychowanie (26,7%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (11,0%).

Suma dochodów do budżetu Gminy Sośnicowice wyniosła w 2023 roku 62,7 mln złotych, co daje 6,9 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek dochodów o 20,4% w porównaniu do roku 2022. Największą część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (37,0%). Duża część wpływów pochodzi z Działu 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (16.6%) oraz z Działu 758 - Różne rozliczenia (28,4%).

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Sośnicowice wynosiło w 2023 roku 3,5% (3,5% wśród kobiet i 3,5% wśród mężczyzn). Ostatnie dostępne dane dotyczące struktury zatrudnienia wskazują, że w 2022 roku w Gminie Sośnicowice na 1000 mieszkańców pracowało 211 osób. W tym 40,0% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 60,0% mężczyźni. W tym czasie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Sośnicowice wynosiło 6067,07 PLN, co odpowiadało 90.50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Sośnicowice, 898 osób wyjeżdżało do pracy do innych gmin, a 692 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza Gminy -

tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło -206. 7,9% aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Sośnicowice pracowało w tym czasie w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 43,4% w przemyśle i budownictwie, 20,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) a 1,7% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 6 *Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Sośnicowice w latach 2004-2023*

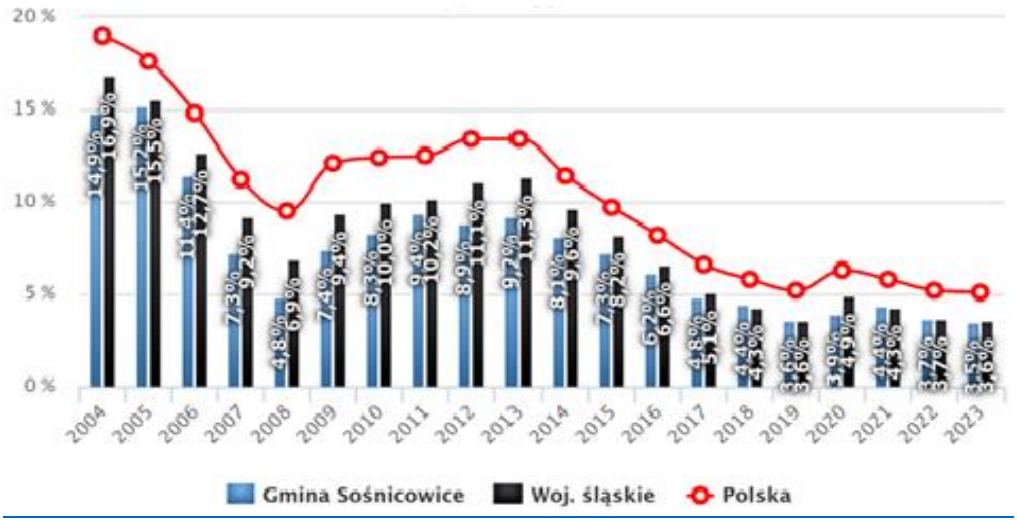

Źródło: http://www.polskawliczbach.pl/

Odnosząc się do poziomu wykształcenia, według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 20,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,7% wykształcenie policealne, 10,5% średnie ogólnokształcące, a 20,1% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,7% mieszkańców Gminy Sośnicowice, gimnazjalnym 3,0%, natomiast 11,5% podstawowym ukończonym. 3,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy Gminy Sośnicowice mają nieznacznie niższy przeciętny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Gminie Sośnicowice największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,5%) i zasadnicze zawodowe (21,8%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,3%) oraz średnie zawodowe (23,6%).

Wykres 7 *Poziom wykształcenia - Sośnicowice*

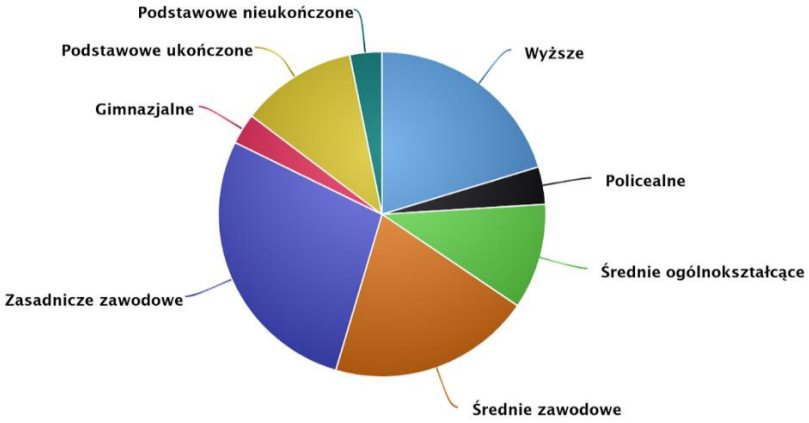

Źródło: Polska w liczbach

Należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały:

- średnia wieku mieszkańców kształtuje się na poziomie około 41 lat,
- struktura ludności z przewagą kobiet nad mężczyznami,
- dużo niższa gęstość zaludnienia w porównaniu do województwa i całego kraju,
- struktura podmiotów gospodarki w większości oparta o podmioty sektora prywatnego,
- struktura sektora prywatnego oparta o działalność osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą,
- wg PKD 2007 największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych znajduje się w grupie rodzajowej „pozostała działalność”,
- spadek liczby osób korzystających z świadczeń na rzecz rodziny,
- ujemny przyrost naturalny dla Gminy oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych,
- większość mieszkańców Gminy znajduje się w wieku produkcyjnym, ale zaobserwowano trend wzrostowy dla grupy poprodukcyjnej, ponadto dla grupy w wieku przedprodukcyjnym można zaobserwować w ostatnich latach trend spadkowy,
- dochody do budżetu wykazują się tendencją spadkową, a dochody z tytułu podatków dochodowych w dużej części generują osoby fizyczne,
- bezrobocie rejestrowane jest na tym samym poziomie zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na terenie Gminy to ponad 90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce,

- większość pracujących pracuje w sektorze przemysłowym i budowlanym,
- najwięcej mieszkańców ma wykształcenie zasadnicze zawodowe, a następnie wykształcenie wyższe.

1.3 Wnioski z diagnozy i identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów Gminy Sośnicowice w sferze przestrzennej

Sośnicowice zlokalizowane są w odległości ok. 16 km od Gliwic, ok. 42 km od Katowic, 28 km od Kędzierzyna Koźla, 35 km od Raciborza. W odległości około 52 km położone są Chałupki, w których znajduje się przejście graniczne z Republiką Czeską. Teren Gminy to pogranicze Niziny i Wyżyny Śląskiej obszar wielkiego kompleksu leśnego, między Opolszczyzną, a Górnym Śląskiem. Część Gminy leży na terenie Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich, który wraz z otuliną jest obszarem o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych, objętym ochroną prawną. W skład Gminy Sośnicowice wchodzi miasto Sośnicowice i 8 sołectw: Bargłówka, Kozłów, Łany Wielkie, Sierakowice, Smolnica, Trachy, Tworóg Mały, Rachowice. Gmina posiada dogodne połączenia drogowe z okolicznymi większymi miastami, a także z Republiką Czeską i bezpośrednio sąsiaduje:

- od południa z gminą Pilchowice należącą do powiatu gliwickiego,
- od północy z gminą Rudziniec należącą do powiatu gliwickiego,
- od wschodu z miastem Gliwice,
- od południowego - zachodu z gminą Kuźnia Raciborska należącą do powiatu raciborskiego,
- od zachodu z gmina Bierawa należącą do powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego w województwie opolskim.

Przez północno wschodnią część Gminy przebiega droga o ważnym znaczeniu komunikacyjnym – autostrada A4, na odcinku Kleszczów – Sośnica. Zjazd z autostrady funkcjonuje pod nazwą Węzeł Ostropa. Wybudowano również Miejsca Obsługi Podróżnych zlokalizowane w Kozłowie i Rachowicach. Korzystna lokalizacja, bliskie sąsiedztwo aglomeracji katowickiej oraz dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna są głównymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi gospodarczemu Gminy. Drogi wojewódzkie stanowią połączenia z innymi miastami w regionie, a więc kształtują tym samym rozwój lokalnej przestrzeni gospodarczej. Przez teren Gminy przebiegają 3 drogi wojewódzkie (408, 919 i 921) Drogi powiatowe przebiegają przez wszystkie sołectwa, w sumie jest to 19 dróg powiatowych. W skład dróg gminnych wchodzą

94 odcinki, występują także drogi polne oraz leśne, a także drogi, które stanowią dojazdy do pól i zagród rolniczych usytuowanych poza głównymi ciągami drogowymi. Komunikację gminną i międzygminną organizuje Zarząd Transportu Metropolitalnego (ZTM) i ZGKiM w Sośnicowicach. Gmina prowadzi działania mające na celu wzrost wartości bezpośrednich inwestycji na swoim obszarze. Sukcesywne uzbrajanie i zagospodarowanie atrakcyjnych terenów na jej obszarze powoduje, że będzie wzrastała atrakcyjność osadnicza dla osób prywatnych a także to, że będzie wzrastała atrakcyjność obszaru Gminy dla przedsiębiorców, w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na jej obszarze. Przebiegająca przez teren Gminy autostrada A4, bliskość autostrady A1, sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich, a także niedaleka odległość od Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice, stwarza korzystne warunki osadnicze dla potencjalnych mieszkańców, a także korzystne warunki do rozwoju działalności gospodarczej. Powyższe w dalszej perspektywie powinno zapewnić odpowiedni i zrównoważony rozwój Gminy.

Na terenie Gminy Sośnicowice nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Do ogrzewania zabudowy mieszkaniowej wykorzystywane są indywidualne kotłownie zlokalizowane w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej czy też w budynkach gospodarczych. Do pozyskiwania ciepła stosowane są w głównej mierze paliwa stałe, a także gaz ziemny sieciowy wysokometanowy. Sporadycznie wykorzystywany jest także gaz propan – butan, olej opałowy czy też energia elektryczna, a więc bardziej ekologiczne niż paliwa stałe. Istniejące zakłady przemysłowe do zaspokojenia swoich potrzeb technologicznych wykorzystują własne kotłownie. Do przygotowania ciepłej wody użytkowej wykorzystywane są elektryczne podgrzewacze, kotły węglowe oraz gazowe podgrzewacze wody i gazowe kotły dwufunkcyjne. Stosowane są także Odnawialne Źródła Energii tj.: pompy ciepła oraz instalacje solarne.
Na obszarach wiejskich i wiejsko-miejskich nadal istotnym problemem jest niewłaściwe zachowanie mieszkańców w zakresie spalania odpadów komunalnych (makulatura, folia i zafoliowany papier oraz butelki plastikowe). W konsekwencji powstają duże ilości szkodliwych dla zdrowia związków, które następnie są emitowane do atmosfery.

Na terenie Gminy Sośnicowice zlokalizowane są będące własnością i w eksploatacji TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach:

- Linie napowietrzne i kablowe średniego napięcia (SN) 20 kV,

- Linie napowietrzne i kablowe niskiego napięcia (nN),
- Linie napowietrzne i kablowe oświetlenia ulicznego niskiego napięcia (nN),
- Stacje transformatorowe SN/nN.

Sieć elektroenergetyczna 110 kV (napowietrzna) łącząca stacje WN/SN obsługiwana jest przez TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach i pracuje w układzie zamkniętym. W związku, z czym w przypadkach awaryjnych istnieje możliwość wzajemnego połączenia stacji WN/SN. Ponadto istnieją również powiązania sieci na średnim napięciu między stacjami transformatorowymi, które mogą być odpowiednio konfigurowane w zależności od układu awaryjnego sieci. Przez teren miasta i Gminy Sośnicowice przechodzą napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV dwutorowe, relacji Sośnica – Kędzierzyn 1 i Sośnica – Kędzierzyn 2. Na terenie miasta i Gminy Sośnicowice zlokalizowane są również linie napowietrzne najwyższych napięć (NN) 220 i 400 kV, których właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Stan techniczny sieci elektroenergetycznych WN będących własnością TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach ocenia się jako dobry.

Plan rozwoju przedsiębiorstwa Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach w zakresie działań na terenie Gminy przewiduje w latach 2026/2027 budowę nowej stacji 110/SN o roboczej nazwie SOŚNICOWICE. Jej lokalizacja została zaplanowana w okolicach ul. Gimnazjalnej w Sośnicowicach. Natomiast w najbliższym czasie spółka realizować będzie zadanie dotyczące przebudowy sieci nN zasilanej ze stacji G250, G888 – Smolnica ul. Wiejska, Smolnicka.

Dystrybucją gazu zajmuje się Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Przez teren Gminy przebiega gazociąg DN 500 CN 1,6 MPa relacji Szobiszowice-Kędzierzyn:

- odg. Gliwice Kozielska – ZZU KZ0203 (zbudowano w 1993 roku),
- ZZU KZ0803 – Kozłów Autostrada (zbudowano w 1993 roku),
- Kozłów Autostrada – ZZU KZ0813 (zbudowano w 2004 roku),
- ZZU KZ0813 – ZZU KZ 0814 (zbudowano w 2004 roku),
- ZZU KZ0814 – koniec Autostrada (zbudowano w 2004 roku),
- Koniec Autostrada – ZZU KZ0802 (zbudowano w 1993 roku),
- ZZU KZ0802 – ZZU0801 (zbudowano w 1993 roku)

Znajdująca się na terenie Gminy infrastruktura gazowa należąca do Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. z Oddziałem Zakładu Gazowniczego w Zabrzu jest w dobrym stanie technicznym i może być źródłem gazu dla potencjalnych odbiorców. Sieć gazowa na terenie

Gminy Sośnicowice jest sukcesywnie rozbudowywana. Do roku 2022 liczba odbiorców gazu ogrzewających swoje domu gazem stale wzrastała, natomiast w roku 2023 odnotowano niewielki spadek. Wszelkie działania podejmowane obecnie przez PSG Sp. z o.o. w zakresie rozwoju i modernizacji sieci gazowej na terenie Gminy, mają na celu zagwarantowanie właściwego stanu technicznego infrastruktury gazowniczej, zagwarantowanie pewności i bezpieczeństwa dostaw gazu, a także możliwości dalszego rozwoju sieci gazowych w celu przyłączania nowych odbiorców. Rozbudowa sieci gazowej jest realizowana na bieżąco w miarę potrzeb w ramach procesu przyłączeniowego, a wszelkie inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej na tym terenie realizowane będą w miarę występowania przyszłych potencjalnych odbiorców w oparciu o warunki techniczne podłączenia do sieci gazowej i spełniające warunek opłacalności ekonomicznej. Gazociągi są systematycznie kontrolowane pod względem bezpieczeństwa i na bieżąco są usuwane awarie. Całodobowe pogotowie gazowe czuwa nad bezpieczeństwem oraz nad ciągłością dostawy paliwa gazowego. Sieci gazowe, których stan techniczny budzi wątpliwości są na bieżąco remontowane lub wymieniane w miarę pozyskiwania środków finansowych.

Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci gazowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 12 *Sieć gazowa w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2023*

Sieć gazowa	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci ogółem w m	10481	10538	34053	38342	48538	53017	57621
długość czynnej sieci przesyłowej w m	6965	6965	6965	6965	6965	6965	b.d
długość czynnej sieci dystrybucyjnej w m	3516	3573	27088	31377	41573	46052	b.d
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km^2	9,0	9,0	29,2	32,9	41,7	45,5	b.d
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) w szt.	79	84	111	179	249	336	360
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych w szt.	79	84	108	175	237	317	335
odbiorcy gazu w gosp.	71	78	129	221	316	371	350
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w gosp.	56	63	65	174	238	289	b.d
zużycie gazu w MWh	1742,7	1463,5	2090,6	3416,0	5286,8	5641,2	b.d
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	1366,1	1194,7	1080,7	3029,1	4890,3	5527,6	b.d
ludność korzystająca z sieci gazowej w os.	300	323	490	840	1144	1308	b.d

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://bdl.stat.gov.pl

Dostawcą wody dla Gminy Sośnicowice jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Gliwicach. Gmina posiada własne zasoby wód znajdujące się głównie w utworach trzeciorzędowych, a na jej obszarze zlokalizowane są studnie skąd pobierana jest woda. Należy podkreślić, że na obszarze Gminy funkcjonują także indywidulane studnie przydomowe. Na terenie Gminy działają cztery Stacje Uzdatniania Wody (SUW). Wszystkie stacje wykorzystują procesy odżelaziania, odmanganiania oraz chlorowania wody surowej, jednakże są obiektami wymagającymi modernizacji.

• SUW Sierakowice – zaopatruje w wodę miejscowości Sierakowice i Tworóg Mały.

• SUW Rachowice – zaopatruje w wodę miejscowość Rachowice. Na terenie stacji znajduje się ujęcie wód podziemnych oraz jedna studnia wiercona.

SUW Sierakowice i SUW Rachowice mają możliwość wspólnej pracy w razie zaistnienia takiej konieczności.

• SUW Sośnicowice – zaopatruje w wodę miejscowości Bargłówka, Łany Wielkie, Sośnicowice i Trachy.

• SUW Smolnica – zaopatruje w wodę Smolnicę, natomiast tereny Smolnicy przylegające do Gliwic są zaopatrywane przez PWiK Gliwice.

Ponadto SUW Sierakowice i SUW Rachowice mają możliwość wspólnej pracy w razie zaistnienia takiej konieczności.

Według danych GUS z roku na rok wzrasta długość czynnej sieci rozdzielczej i jednocześnie liczba osób z niej korzystających. Wszystkie budynki zlokalizowane na terenie Gminy są podłączone. Gmina Sośnicowice jest w całości zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej na koniec 2023 roku wynosiła 93,8 km. Ilość przyłączy wodociągowych to 2312 szt.

Odprowadzaniem ścieków na terenie Gminy Sośnicowice zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Sośnicowicach oraz Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach.

Na terenie Gminy wyróżniono dwie aglomeracje:

• Aglomeracja Sośnicowice o RLM 3393,

• Aglomeracja Smolnica – część Gminy Sośnicowice i miasto Gliwice o RLM 2412.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. długość sieci kanalizacyjnej stanowiła 70,8 km. Ilość przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania to 1141 szt.

Na terenie Gminy Sośnicowice funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków:

- nowa biologiczna oczyszczalnia ścieków w Trachach o przepustowości 420 m^3/dobę. Są tu doprowadzane ścieki bytowe z miejscowości: Sośnicowice, Łany Wielkie, Trachy, a także ścieki z przydomowych szamb dowożone taborem asenizacyjnym. Ścieki bytowe są odprowadzane do oczyszczalni poprzez system kanalizacji grawitacyjno - tłocznej wykonanej z rur PCV oraz kamionki.
- mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Sierakowicach o przepustowości 340 m^3/dobę. Ścieki komunalne systemem kanalizacji zbiorczej z terenu miejscowości Sierakowice dopływają siecią grawitacyjno – ciśnieniową lub są dowożone taborem insenizacyjnym z terenów nieskanalizowanych.
- wymagająca modernizacji mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Smolnicy przy ul. Łęgowskiej, eksploatowana przez PWiK w Gliwicach, o przepustowości 450 m^3/d. Ścieki dostarczane są siecią grawitacyjno – ciśnieniową. Planowana jest budowa zbiornika retencyjnego na ścieki.
- ponadto na terenie Gminy funkcjonują także indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków w ilości 186 szt., a także znaczące ilości ścieków dowożone są do czyszczalni ścieków w Gliwicach.

Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci kanalizacyjnej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13 *Sieć kanalizacyjna w Gminie Sośnicowice w latach 2017-2022*

Kanalizacja	Jednostka miary	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	40,7	40,7	40,7	48,2	48,6	49,1	70,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	972	972	987	945	1069	1129	1141
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	18	17	22	16	12	23	b.d.
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	498,7	494,6	491,6	499,6	499,9	501,0	b.d.
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam3	157,0	150,0	159,0	173,0	186,0	208,0	197,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	3952	3977	4023	3961	4227	4353	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://bdl.stat.gov.pl

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów, dla Gminy Sośnicowice prowadzona jest Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków (CEEB). W ramach wdrażania systemu na właścicieli lub zarządzających budynkami

lub lokalami nałożono obowiązki polegające min. na przygotowaniu i złożeniu deklaracji o użytkowanych źródłach ciepła i spalania paliw. Dane te dotyczą zarówno domów mieszkalnych, jak i budynków użyteczności publicznej i lokali usługowych. Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków, będąc systemem grupującym dane o budynkach, stanowi narzędzie analizy sytuacji w mieszkalnictwie, stanu i jakości procesu wymiany nieekologicznych i nieefektywnych źródeł ciepła oraz jest zbiorem informacji na temat programów finansowania wymiany tych źródeł na źródła ekologiczne i efektywne. CEEB jest narzędziem realizacji samorządowej polityki niskoemisyjnej. Docelowo system umożliwi realizację usług, które przyczynią się do poprawy stanu technicznego budynków w zakresie bezpieczeństwa, poprzez zamówienie przeglądu kominiarskiego czy inwentaryzacji budynku. Na terenie Gminy Sośnicowice w ramach Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków zewidencjonowano (stan na koniec lipca 2024 roku) następujące dane dotyczące typu, jakości i ilości systemów ogrzewania budynków:

Tabela 14 *Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków dla Gminy Sośnicowice*

Źródło ciepła	**Liczba zainstalowanych źródeł ciepła**
Ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny	1065
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z automatycznym podawaniem paliwa / z podajnikiem	906
Kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem paliwa / zasypowy	811
Kominek / koza / ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy, węgiel)	606
Pompa ciepła	448
Kocioł gazowy / bojler gazowy / podgrzewacz gazowy przepływowy / kominek gazowy	394
Kolektory słoneczne do ciepłej wody użytkowej lub z funkcją wspomagania ogrzewania	285
Trzon kuchenny / piecokuchnia / kuchnia węglowa	202
Kocioł olejowy	92
Piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy)	76
Miejska sieć ciepłownicza / ciepło systemowe / lokalna sieć ciepłownicza	4

Klasa kotła	
Klasa 5	667
Poniżej klasy 3 lub brak informacji	480
Klasa 3	344
Klasa 4	131
Ekoprojekt	45
Rodzaj paliwa	
Węgiel i paliwa węglopochodne	1377
Drewno kawałkowe	441
Pellet drzewny	288
Inny rodzaj biomasy	8
Gaz	394
Olej opałowy	92
Pompa ciepla - prąd	448

Źródło: Opracowanie własne

W ramach powyższego zestawienia znacząca ilość instalacji ekologicznych, w szczególności odnawialnych źródeł energii wykonana była w ramach projektu pt. „Odnawialne źródła energii poprawą jakości środowiska naturalnego na terenie Gmin Partnerskich: Tarnowskie Góry, Gaszowice, Jejkowice, Lyski, Krupski Młyn, Kuźnia Raciborska, Nędza, Lelów, Psary, Sośnicowice, Tworóg". Celem projektu było zwiększenie wielkości produkcji energii elektrycznej i cieplnej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w gminach partnerskich, poprawa jakości powietrza atmosferycznego, podniesienie jakości i poziomu życia społeczności lokalnej. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie przedmiotem projektu było wykonanie 3602 instalacji OZE, w tym 1990 instalacji fotowoltaicznych, 657 instalacji kolektorów słonecznych, 626 pomp ciepła i 329 kotłów na biomasę, w prywatnych budynkach jednorodzinnych należących do mieszkańców gmin partnerskich. Realizacja projektu przyczyniła się do wykorzystania małych źródeł energii, zlokalizowanych blisko odbiorcy, zmniejszających straty przesyłowe oraz zapewniających efekt ekologiczny poprzez wzrost udziału energii odnawialnej w konsumpcji (energetyka rozproszona), a przez to zapewniających dywersyfikację źródeł energii, jak również zwiększających bezpieczeństwo

energetyczne regionu przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań i lokalnych potencjałów. Projekt zrealizowany został ze środków pochodzących z dotacji udzielonej w ramach RPO WSL 2014-2020, wpłat mieszkańców (jako ich udział własny) oraz budżetów gmin partnerskich. Na terenie Gminy Sośnicowice w ramach tego projektu wykonanych zostało 338 instalacji OZE, w tym 202 instalacje fotowoltaiczne o łącznej mocy 860,625 kWp., 44 instalacje solarne, 30 powietrznych pomp ciepła c.w.u., 31 powietrznych pomp ciepła c.o. wraz z c.w.u., a także 31 kotłów na biomasę. Instalacje wykonane zostały w latach 2021 - 2023.

Na terenie Gminy wyznaczono Obszary Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym (obszary funkcjonalne jako obszary do rewitalizacji). Na etapie wyznaczania tych obszarów uwzględniono zidentyfikowane potencjały i bariery rozwojowe a także kluczowe wyzwania strategiczne. Przy wyznaczaniu Obszarów Strategicznych Interwencji w wymiarze lokalnym, pod uwagę wzięto występowanie zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy z uwzględnieniem problemów społecznych. Analizie poddano także sferę gospodarczą, środowiskową, techniczną i funkcjonalno-przestrzenną. Na tej podstawie zidentyfikowano obszary na których zachodzi stan kryzysowy, czyli kumulacja negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną, ale także pozostałe wskazane powyżej sfery. Przy wyznaczaniu obszaru brano także znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego, ale przede wszystkim jako szczególnie istotną, uwzględniono koncentrację negatywnych zjawisk. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wskazanie kluczowych dziedzin problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Przedmiotowe obszary funkcjonalne wyznaczono jako obszar do rewitalizacji na podstawie obowiązującego do 2023 roku „Programu Rewitalizacji Gminy Sośnicowice na lata 2016-2023", jako teren, na którym występuje najwyższa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, techniczno-strukturalnych i środowiskowych, z uwzględnieniem jego istotnego znaczenia dla rozwoju Gminy. Za obszar rewitalizowany uznano miasto Sośnicowice. Obszar rewitalizowany obejmuje powierzchnię 8,17 km^2 (w tym wypadku przyjęto, że miasto Sośnicowice zostanie objęte częściowo rewitalizacją; tereny z przewagą funkcji mieszkaniowych pozostaną zachowane; wyłączone zostaną obszary leśne), a na moment jego wyznaczania zamieszkiwało go 1770 osób. Reasumując wyznaczony obszar nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Teren Gminy posiada jedne z najkorzystniejszych warunków środowiska naturalnego występujących na obszarach położonych w sąsiedztwie aglomeracji górnośląskiej. Wysoka w skali całego regionu, atrakcyjność krajobrazu przyrodniczego Gminy, którego jednym z atutów jest lokalizacja jednostek osadniczych wśród otaczających lasów, oraz potencjał turystyczny licznych obiektów o dużych walorach historycznych i kulturowych, wskazujących na średniowieczny rodowód miasta Sośnicowice i pobliskich wsi sołeckich. Cechą charakterystyczną przestrzeni Gminy Sośnicowice jest przeważająca w niej powierzchnia lasów, wśród których usytuowane są miasto Sośnicowice, a także łączące się z nim zabudową, wsie sołeckie: Łany Wielkie i Trachy oraz wyodrębnione otaczającymi je polami i lasami, wsie sołeckie: Kozłów, Smolnica, Bargłówka, Tworóg Mały, Sierakowice i Rachowice. Gmina Sośnicowice leży w otulinie Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich". Jest to obszar o najwyższych wartościach przyrodniczych i kulturowych objęty ochroną prawną.

Gmina Sośnicowice należy do dorzecza Odry, prawie cały obszar należy do zlewni II-rzędu - zlewni Bierawki. Zachodnia część Gminy odwadniana jest z kolei przez dopływ Bierawki – Potok Sierakowicki, a północno-wschodnia część przez ciek Kozłówka - lewostronny dopływ Kłodnicy. Bierawka jest prawobrzeżnym dopływem Odry. Całkowita długość cieku wynosi 55,5 km, a powierzchnia dorzecza 394 km², uchodzi do Odry w jej 82,3 km w pobliżu wsi Bierawka. Rzeka bierze swój początek w Bujakowie na wysokości 310 m n.p.m. płynie w kierunku północnego-zachodu między innymi przez Orzesze i Czerwionkę-Leszczyny. W swoim dalszym biegu przepływa przez duże obszary leśne pomiędzy Koźlem, Gliwicami, Rybnikiem i Raciborzem. Przez teren Gminy Sośnicowice rzeka Bierawka przepływa w kierunku wschód-zachód na długości około 7,5 km, przepływa ona głównie przez tereny leśne i pola uprawne, w większości z dala od zabudowy mieszkaniowej. Tylko w rejonie sołectwa Tworóg Mały przechodzi przez centrum. Ponadto przez teren Gminy płynie również Kozłówka, stanowi ona lewostronny dopływ Kłodnicy, swoje źródła ma w rejonie sołectwa Kozłów, na terenie sołectwa płynie w kierunku północnym, uchodzi do Kłodnicy na terenie Gminy Rudziniec. Na terenie Gminy znajdują się również zbiorniki wód powierzchniowych. Są to w głównej mierze stawy hodowlane, ale występują tu również wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych - żwiru o powierzchni 3 ha, oczka wodne powstałe w obniżeniach pogórniczych, czy zbiorniki przemysłowe, przeciwpożarowe, wodociągowe, osadniki, rekreacyjne i inne. Część zbiorników

dzierżawi i użytkuje Koło Wędkarzy. Największy kompleks stawów znajduje się w dolinie potoku Sośnicowickiego w mieście Sośnicowice oraz w sołectwie Trachy i Sierakowice.

Cechą klimatu obszaru całego powiatu gliwickiego jest stosunkowo wysoka średnia temperatura roczna, krótkotrwała zima, wczesna i wilgotna wiosna i ciepłe lato. W zakresie ruchów atmosferycznych obszar ten odznacza się częstym panowaniem ciszy w powietrzu i rzadkością silnych wiatrów. Ponieważ wilgotność powietrza jest tu dość duża, często pojawiają się mgły. W powiecie gliwickim średnie miesięczne usłonecznienie rzeczywiste jest najniższe w styczniu i wynosi minimum 40 godzin. Najwyższe roczne usłonecznienie rzeczywiste wynosi ponad 200 godzin. Największy wpływ na kształtowanie się pogody na terenie Gminy wywierają masy powietrza znad Atlantyku, co znajduje wyraz w przewadze wiatrów o składowej zachodniej. Średnia roczna temperatura kształtuje się na poziomie 7 - 8 °C. Najniższe temperatury występują w grudniu i styczniu a najwyższe w lipcu. Zimą i jesienią obserwuje się na ogół wiatry południowo-zachodnie, południowe i zachodnie, wiosną i latem zachodnie i południowo- zachodnie. Wiatry wschodnie występują przeważnie wiosną i jesienią.

Powierzchnia Gminy wynosi około 11 650 ha, dominującą formą zagospodarowania terenu są grunty leśne i zadrzewione, co stanowi ok. 58% powierzchni. Jest to jeden z wyższych wskaźników lesistości w skali województwa śląskiego. W ukształtowaniu terenu wyraźnie odznaczają się płaskie tereny dolin rzeki Bierawki i Kłodnicy obniżające się w kierunku zachodnim. Przeważającą część terenu, zajmuje Niecka Kozielska, która ma charakter równiny opadającej lekko ku zachodowi, rozdzielonej na równoleżnikowe pasy. W profilu geologicznym podłoża zalegają utwory czwartorzędu, trzeciorzędu i karbonu. Utwory czwartorzędu występują ciągłą pokrywą praktycznie na całej powierzchni. Utwory karbonu górnego zbudowane są jest z cyklicznie występujących piaskowców, mułowców, iłowców i pokładów węgla. Na terenie Gminy Sośnicowice występują głównie gleby bielicowe, pseudobielicowe, brunatne wyługowane oraz czarne ziemie, w niewielkich ilościach występują również gleby mułowo – torfowe. W wierzchnich warstwach gleb bardzo lekkich występują piaski słabogliniaste i luźne, w glebach lekkich występują piaski gliniaste, natomiast w glebach lekko średnich występują piaski gliniaste i gliny lekkie pylaste. Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy Sośnicowice wynosi 6 890,25 ha co stanowi ok. 57,5 % jej powierzchni. Znaczna część

lasów należy do Skarbu Państwa (6 745,50 ha), pozostałą własność lasów na terenie Gminy Sośnicowice stanowią lasy prywatne 144,75 ha. Lasy publiczne administrowane są przez Nadleśnictwa Rudziniec, Rudy Raciborskie i Rybnik.

Zwarte kompleksy leśne otaczają tereny zabudowane Gminy od strony północnej, południowej i zachodniej. Ich obecność stanowi wskaźnik dla określenia racjonalnej – z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia – gospodarki leśnej. W strukturze siedliskowej najlepiej zachowanych na terenie Gminy lasów, stanowiących efekt zgodności warunków glebowych ze składem gatunkowym drzewostanów, zaznacza się dominacja: boru mieszanego świeżego (około 35% siedlisk) i boru mieszanego wilgotnego (27% siedlisk). Mniejszy udział mają: las mieszany świeży (14,5%), las mieszany wilgotny (9%), las świeży (9%), las wilgotny (1,5%), las łęgowy i inne (3%). Dominującym gatunkiem jest: sosna (ponad 80% drzewostanów). Powierzchnię Gminy Sośnicowice stanowią w 59,3% grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w 35,2% użytki rolne, zaś w 4,5% grunty zabudowane i zurbanizowane, a 1% to grunty pod wodami, nieużytki i tereny różne.

Na terenie Gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- **Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”**

Został utworzony rozporządzeniem nr 181/93 Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993r., zm. Rozporządzeniem nr 37/2000 Wojewody Śląskiego z dnia 28 sierpnia 2000r. Park obejmuje tereny chronione ze względu na popularyzację walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Park obejmuje kompleks Lasów Rudzkich, będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej. Na obszarze parku krajobrazowego i jego otuliny występują wszystkie typy siedliskowe lasów terenów nizinnych, za wyjątkiem boru suchego. Celem utworzenia Parku obejmującego tereny leśne, obszary rzek i stawów, upraw polnych i zabudowań jest zachowanie i ochrona dóbr i walorów przyrodniczych, przyrodniczo-kulturowych, kulturowych, a także rekreacyjnych. Park zajmuje powierzchnię 49 387 ha, zaś jego otulina liczy 14 010 ha. W Gminie w granicach parku położone są miejscowości: Tworóg Mały, Bargłówka oraz południowa część Sierakowic i miasta Sośnicowice, a także północna część Trachów oraz Smolnica.

- **Rezerwat Przyrody „Las Dąbrowa”**

Rezerwat zlokalizowany jest na terenie Gminy przy granicy z miastem Gliwice. Został powołany Rozporządzeniem nr 51/08 Wojewody Śląskiego z dnia 25 lipca 2008r.

w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Zajmuje on powierzchnię 76,63 ha, natomiast powierzchnia otuliny liczy 232,48 ha. Rezerwat ten jest rezerwatem leśnym, zakwalifikowanym do dwóch typów: fitocenotyczny podtyp zbiorowisk leśnych oraz rezerwat leśny i borowy, podtyp lasów nizinnych, powołany w celu ochrony różnogatunkowych drzewostanów grądowo - łęgowych. Rezerwat obejmuje zespoły leśne olsu porzeczkowego, łęgu jesionowo- olsowego, podgórskiego łęgu jesionowego, łęgu wiązowo-jesionowego oraz grądu subkontynentalnego. Obszar rezerwatu jest bogaty w starodrzew, potoki i tereny podmokłe. Stanowi enklawę leśną położoną wśród pól, odznaczającą się bogactwem gatunkowym roślin i zwierząt. Na szczególną uwagę zasługują rośliny chronione: wawrzynek wilcze łyko, listera jajowata, a ze świata zwierząt ginący w Polsce gatunek - dzięcioł białogrzbiety. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, przyrodniczych, dydaktycznych i krajobrazowych różnogatunkowych drzewostanów grądowo - łęgowych wraz z całym bogactwem gatunkowym flory i fauny.

Na terenie Gminy Sośnicowice znajdują się następujące pomniki przyrody:

- grupa czterech drzew-dębów szypułkowych zlokalizowana w Łanach Wielkich,
- buk pospolity zlokalizowany w lesie przy ulicy Kozielskiej pomiędzy Sierakowicami, a Sośnicowicami.

Ponadto wśród walorów krajobrazowych i akcentów przestrzennych Gminy wyróżnić można zespoły obiektów i tereny o wartościach historycznych, kulturowych i przyrodniczych takich jak:

- pałac późnobarokowy w Sośnicowicach,
- fragmenty założenia folwarczno - parkowego w Rachowicach,
- założenie folwarczne w Łanach Wielkich,
- założenie folwarczne Biały Dwór w Bargłówce,
- zespół zabudowań folwarcznych w Sierakowicach,
- obszary antropogenne powstałe po eksploatacji rudy darniowej żelaza w obrębie miasta Sośnicowice oraz w sołectwach: Smolnica, Sierakowice i Bargłówka,
- zabytkowe cmentarze,
- kościoły i kapliczki przydrożne,
- układ urbanistyczny.

Na terenie Gminy Sośnicowice działa 1 publiczny zakład opieki zdrowotnej - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Miejsko Gminny Ośrodek Zdrowia w Sośnicowicach. Ośrodek ten jest placówką lekarza rodzinnego. Zatrudnia lekarzy specjalistów rodzinnych, pediatrów, ginekologa i stomatologów. Ponadto na terenie Gminy Sośnicowice działa 1 apteka oraz prywatne gabinety lekarskie, w tym „Centrum Medyczne Pod Sosnami", poradnia stomatologiczna „PRIMADENT", a także laboratorium „Labmed".

W Gminnym Centrum Społeczno - Kulturalnym w Sośnicowicach przy ul. Szprynek 1 mieści się Dzienny Dom „Senior+", który kieruje swoją ofertę dla mieszkańców Gminy Sośnicowice powyżej 60 roku życia, samotnych i nieaktywnych zawodowo. Program ośrodka ma na celu aktywizację społeczną seniorów poprzez zajęcia świetlicowo- terapeutyczne, rehabilitacyjno-ruchowe, spotkania edukacyjno - wspomagające, wyjścia i wyjazdy kulturalno- rekreacyjne, a także warsztaty gospodarstwa domowego. Codzienne zajęcia pobudzają i rozwijają aktywność na wielu płaszczyznach i są prowadzone są przez wykwalifikowana kadrę, w tym terapeutki zajęciowe, a także fizjoterapeutkę. Seniorzy wykonują prace plastyczne, techniczne, dekoracje, czytają prasę i książki, odwiedzają bibliotekę, prowadzą dyskusje, słuchają muzyki i śpiewają, grają w gry zespołowe i rozrywki umysłowe, chodzą na spacery, sporządzają wspólne poczęstunki. Na szczególną uwagę zasługują grupowe zajęcia ruchowe, relaksacja oraz indywidualna rehabilitacja. Ponadto w ośrodku seniorzy mogą skorzystać z posiłków w formie śniadania i obiadu.
Ponadto w Sośnicowicach funkcjonuje „Nasza Izba Tradycji", której kustoszem jest Teresa Szymońska i gdzie odbywają między innymi się spotkania z osobami starszymi i młodszymi, które chcą poznać historię swojego regionu i zaznajomić się z urządzeniami, jakimi posługiwano się w domostwach. Także grupy osób z zewnątrz chętnie odwiedzają Izbę. Często organizowane są także spotkania dla osób starszych. Czasem do „Naszej Izy Tradycji" zawitają na wspólne wspominanie Seniorzy z Dziennego Domu Senior+.

W Gminie Sośnicowice działają publiczne jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę: 5 Przedszkoli, 3 Szkoły Podstawowe, a także Szkoła Podstawowa w Bargłówce dla której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „RAZEM – dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Bargłówce" oraz Żłobek „Kraina Elfów" dla którego organem prowadzącym jest Firma Handlowo-Usługowa Justyna Gil. Gmina Sośnicowice jest organem rejestrującym.

Tabela 15 *Liczba jednostek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy Sośnicowice*

Jednostki oświatowe zlokalizowane na terenie Gminy Sośnicowice w roku szkolnym 2022/2023		
Lp.	**Nazwa**	**Adres**
1.	Miejskie Przedszkole w Sośnicowicach	ul. Szprynek 3
2.	Gminne Przedszkole w Smolnicy	ul. Szkolna 1
3.	Gminne Przedszkole w Bargłówce	ul. Przedszkolna 5
4.	ZSP Sierakowice	ul. Wiejska 1
5.	ZSP Kozłów	ul. Marcina 33
6.	SP Bargłówka	ul. Raciborska 67
7.	SP Sośnicowice	ul. Gliwicka 21
8.	Żłobek „Kraina Elfów” w Sośnicowicach	ul. Kościuszki 22

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

Szczegółowe dane GUS w zakresie placówek edukacyjnych, ich oddziałów, miejsc, liczby uczniów i dzieci przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 16 *Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.*

Edukacja	**2021/2022**	**2022/2023**	**2023/2024**
Liczba przedszkoli	5	5	5
Miejsca w przedszkolach	364	386	386
Dzieci w przedszkolach	354	377	367
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	685	667	632
Żłobki i Kluby dziecięce	1	1	1
Dzieci przebywające w żłobkach	20	20	20

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

Tabela 17 *Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.*

Szkoły Podstawowe	**2018/2019**	**2019/2020**	**2020/2021**	**2021/2022**	**2022/2023**	**2023/2024**
Szkoły	4	4	4	4	4	4
oddziały	38	39	39	39	39	38
uczniowie	637	653	677	685	667	632

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach oraz https://bdl.stat.gov.pl

Tabela 18 *Przedszkola na terenie Gminy Sośnicowice w latach szkolnych do 2024 r.*

Wychowanie przedszkolne	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Przedszkola	5	5	5	5	5	5
oddziały	13	13	15	15	16	16
dzieci	271	284	336	354	377	367

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sośnicowicach oraz https://bdl.stat.gov.pl

Powyższe dane można uzupełnić najświeższymi danymi agregowanymi przez Urząd Miejski, które przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 19 *Liczba uczniów w roku szkolnym 2023/2024*

Liczba uczniów i oddziałów w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Sośnicowice w roku szkolnym 2023/2024)			
Lp.	**Nazwa placówki**	**Liczba uczniów**	**Liczba oddziałów**
1.	ZSP Sierakowice	167	9
2.	ZSP Kozłów	91	8
3.	SP Bargłówka	84	7
4.	SP Sośnicowice	290	14

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

Tabela 20 *Liczba miejsce przedszkolnych w roku szkolnym 2023/2024*

Liczba miejsc przedszkolnych i oddziałów integracyjnych w roku szkolnym 2023/2024			
Lp.	**Nazwa jednostki**	**Liczba dzieci**	**Liczba oddziałów**
1.	Miejskie Przedszkole w Sośnicowicach	143	6
2.	Gminne Przedszkole w Sierakowicach	80	4
3.	Gminne Przedszkole w Smolnicy	100	4
4.	Gminne Przedszkole w Bargłówce	21	1
5.	Gminne Przedszkole w Kozłowie	23	1

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach

W ramach sektora NGO w Gminie Sośnicowice zarejestrowanych jest 37 NGO. Poniżej przedstawiono wykaz organizacji z uwzględnieniem ich lokalizacji:

Tabela 21 *Wykaz NGO zarejestrowanych w Gminie Sośnicowice*

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
KLUB SPORTOWY KS 94 RACHOWICE	ul. Wiejska 111, Rachowice
MŁODZIEŻOWY KLUB SPORTOWY SOŚNICOWICE	ul. Raciborska 45a, Sośnicowice
PRZYSZKOLNY KLUB SPORTOWY „RUCH KOZŁÓW”	ul. Marcina 33, Kozłów
STOWARZYSZENIE ZWYKŁE TEAM SMOLNICA	ul. Smolnicka 17, Smolnica
STOWARZYSZENIE SPORTÓW EKSTREMALNYCH SOŚNICOWICE	ul. Rocha 1, Sośnicowice
KLUB SPORTOWY START SIERAKOWICE	ul. Wiejska 54, Sierakowice
KLUB SPORTOWY KORONA BARGŁÓWKA	ul. Kopanińska, Bargłówka
KLUB SPORTOWY SOKÓŁ ŁANY WIELKIE	ul. Łabędzka 39, Łany Wielkie
STOWARZYSZENIE ZWYKŁE MIASTECZOWIANKI	ul. Kościuszki 22, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE ZWYKŁE „MY Z SOŚNICOWIC”	ul. Kozielska 4, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE ORKIESTRA DĘTA	ul. Wiejska 7, Łany Wielskie
KLUB JEŹDZIECKI "TRACHY"	ul. Kuźniczka 2, Sośnicowice
"NASZE RACHOWICE"	ul. Wiejska 9, Rachowice
"RAZEM-DLA DZIECI SZKOŁY PODSTAWOWEJ W BARGŁÓWCE"	ul. Raciborska 67, Bargłówka
FUNDACJA "FUNNY HORSE"	ul. Kozielska 3/B9, Sierakowice
FUNDACJA MANUFAKTURA KULTURY	ul. Powstańców 64, Sośnicowice
FUNDACJA ROZWOJU LOKALNEGO "AMOŻEBYTAK!"	ul. Pogodna 22, Rachowice
NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW GMINNEJ SPÓŁDZIELNI "SAMOPOMOC CHŁOPSKA"	ul. Kozielska 14, Sośnicowice
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH „JAGODZIANKA” W BARGŁÓWCE	ul. Raciborska 28, Bargłówka
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W SMOLNICY	ul. Wiejska 47A, Smolnica
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH „KOZŁOWIANKI” W KOZŁOWIE	ul. Łabędzka 2A, Kozłów
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W SOŚNICOWICACH	ul. Kozielska 4, Sośnicowice
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W ŁANACH WIELKICH	ul. Wiejska 7, Łany Wielkie
KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W RACHOWICACH	ul. Wiejska 15, Rachowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BARGŁÓWCE	ul. Raciborska 28, Bargłówka
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KOZŁOWIE	ul. Łabędzka 2, Kozłów
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W RACHOWICACH	ul. Wiejska 111, Rachowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SIERAKOWICACH	ul. Wiejska 54, Sierakowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SMOLNICY	ul. Smolnicka 17, Sośnicowice
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W SOŚNICOWICACH	ul. Łabędzka 1, Sośnicowice

Nazwa organizacji pożytku publicznego	Adres
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TRACHACH	ul. Raciborska 31, Trachy
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W TWOROGU MAŁYM	ul. Wiejska 38A, Tworóg Mały
STOWARZYSZENIE INICJATORZY ZMIAN	ul. Kozielska 2, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM - "NADZIEJA" Z SIEDZIBĄ W SOŚNICOWICACH	ul. Kozielska 1, Sośnicowice
STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNO-SPORTOWE "JAGODA"	ul. Kościelna 14, Bargłówka
STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNE MIESZKAŃCÓW POWIATU GLIWICKIEGO	ul. Raciborska 42, Sośnicowice
TOWARZYSTWO SPOŁECZNO–KULTURALNE NIEMCÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	ul. Raciborska 25A, Oddział Bargłówka
	ul. Raciborska, Oddział Sośnicowice

Źródło: Urząd Miejski w Sośnicowicach oraz www.bazy.ngo.pl

Jak wynika z powyższego zestawienia na terenie Gminy, zarejestrowanych jest wiele organizacji pozarządowych, które prowadzą działalność w różnych sferach, w tym działalność sportową, rekreacyjna, społeczną i kulturalną.

Wśród organizowanych w 2023 roku wydarzeń w powyższym zakresie sportu, rekreacji i kultury należy wymienić następujące przedsięwzięcia:

1) Turniej eliminacyjny do Halowej Ligii Podokręgu Zabrze – 4-5.02.2023 r.
   - organizator: Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze,
   - liczba uczestników: ok. 100 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie hali gimnastycznej w SP Sośnicowice, opłacenie obsługi technicznej wydarzenia.
2) Towarzyski Mecz Bokserski Polska-Łotwa – 28.01.2023 r.
   - organizator: Śląska Federacja Boksu Olimpijskiego,
   - liczba uczestników: ok. 300 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie hali gimnastycznej w SP Sośnicowice.
3) Konkurs wiedzy o Kici Koci – 11.05.2023 r.
   - organizator: Gminne Przedszkole w Smolnicy,
   - liczba uczestników: 21,
   - pomoc ze strony Gminy: materiały promocyjne – nagrody.
4) Piknik z Orkiestrą – 30.07.2023 r.
   - organizator: Rada Mieszkańców Sośnicowic,

- liczba uczestników: ok. 200 osób,
- pomoc ze strony Gminy: poczęstunek dla orkiestry.

5) PreFestiwal Życia Dekanatu Pławniowice – 25-28.06.2023 r.
   - organizator: Parafia Trójcy Św. w Rachowicach,
   - liczba uczestników: ok. 150-200 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników oraz materiały promocyjne.
6) Festyn Rodzinny w Trachach – 05.08.2023 r.
   - organizator: Rada Sołecka w Trachach,
   - liczba uczestników: ok. 200 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku.
7) Turniej eliminacyjny do Halowej Ligii Podokręgu Zabrze – termin realizacji: grudzień 2023-luty 2024 r. (ostatecznie Turniej odbył się w lutym 2024 r.)
   - organizator: Śląski Związek Piłki Nożnej Podokręg Zabrze,
   - liczba uczestników: ok. 300 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: udostępnienie hali gimnastycznej w SP Sośnicowice, opłacenie obsługi technicznej wydarzenia.
8) Festyn rodzinny „Familienfest mit Sport" – 24.06.2023 r.
   - organizator: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Woj. Śląskiego Koło w Sośnicowicach,
   - liczba uczestników: ok. 100 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do zakupu nagród dla uczestników konkursów sportowych.
9) Dożynki Sołectwa Kozłów – 16.09.2023 r.
   - organizator: Rada Sołecka w Kozłowie,
   - liczba uczestników: ok. 500-600 osób,
   - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników.
10) Niemiecki Klub Malucha- cykl zajęć dla przedszkolaków w trakcie roku szkolnego 2023/2024
    - organizator: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Niemców Woj. Śląskiego Koło w Sośnicowicach,
    - liczba uczestników: ok. 12 osób,

- pomoc ze strony Gminy: udostępnienie pomieszczeń w budynku Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sośnicowicach.

11) Dożynki Sołectwa Bargłówka – 17.09.2023 r.
    - organizator: Sołectwo Bargłówka,
    - liczba uczestników: ok. 150 osób,
    - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników.
12) III Święto Kartofla – 23.09.2023 r.
    - organizator: Rada Mieszkańców Sośnicowic,
    - liczba uczestników: ok. 400 osób,
    - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku dla uczestników.
13) Spotkanie dla Seniorów – 18.10.2023 r.
    - organizator: Rada Sołecka Trachów,
    - liczba uczestników: ok. 100 osób,
    - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do poczęstunku.
14) Gminne eliminacje do Turnieju Wiedzy Pożarniczej – 24.03.2023 r.
    - organizator: OSP Smolnica,
    - liczba uczestników: ok. 100 osób,
    - pomoc ze strony Gminy: dofinansowanie do nagród.

W Gminie Sośnicowice można mówić o wysokim potencjale do uprawiania różnych dyscyplin sportu czy też aktywnego wypoczynku i rekreacji. Boiska sportowe znajdują się w Rachowicach, Sierakowicach, Kozłowie, Łanach Wielkich, Tworogu Małym, Sośnicowicach (ul. Smolnicka), Bargłówce i Trachach. Kryte hale sportowe znajdują się w Sośnicowicach i Sierakowicach. W Sośnicowicach znajduje się również sala gimnastyczna. W Sośnicowicach działa Ośrodek Sportu i Rekreacji z boiskiem Orlik, kortami tenisowymi ze sztuczną nawierzchnią i boiskiem do siatkówki plażowej oraz znajduje się ogólnodostępna przestrzeń rekreacyjno-wypoczynkowa, obejmująca park i siłownię plenerową, plac zabaw, ścianki wspinaczkowe, skate-park i wiaty grillowe. W Kozłowie, obok hotelu „Pod Platanem" działa basen kryty oraz Fabryka Sportów, w ramach której można skorzystać z kortów tenisowych, a także krytej hali z boiskami do sportów plażowych i boiskiem trawiastym do piłki nożnej.

Na terenie miasta Sośnicowice w obszarze sportów i rekreacji działają następujące kluby:

- Klub Sportowy „KS 94” Rachowice,
- Klub Sportowy „Korona” Bargłówka,
- Przyszkolny Klub Sportowy „RUCH” Kozłów,
- Klub Sportowy „Sokół” Łany Wielkie,
- Klub Sportowy START Sierakowice.

W 5 miejscowościach z terenu Gminy funkcjonują Kluby Piłkarskie prowadzące sekcje piłki nożnej. Dużą popularnością na terenie Gminy cieszą się rozgrywki w skata sportowego. Wiele osób, korzystając z bardzo dobrze rozwiniętej sieci dróg leśnych uprawia turystykę rowerową, która cieszy się coraz większym powodzeniem i zainteresowaniem mieszkańców. Na terenie Gminy młodzież i dzieci uprawia dyscypliny jeździeckie oraz gimnastykę i akrobatykę, gdzie w obu dziedzinach odnoszą znaczące sukcesy na arenie międzynarodowej.

Ważnym ogniwem rozwoju kulturalnego mieszkańców Gminy jest Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Sośnicowicach. Biblioteka organizuje imprezy literackie oraz kulturalno-edukacyjne. Czytelnicy mają dostęp do zgromadzonego księgozbioru i prasy, a także jest wyposażona w stanowiska komputerowe. W 2023 roku na terenie Gminy działały następujące placówki/punkty biblioteczne:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Sośnicowicach
- Punkt Biblioteczny w Bargłówce przy bibliotece szkolnej
- Punkt Biblioteczny w Kozłowie przy bibliotece szkolnej
- Punkt Biblioteczny w Sośnicowicach przy bibliotece szkolnej

Szczegółowe dane GUS w zakresie działalności bibliotecznej i działalności klubów sportowych przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 22 *Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2023*

Biblioteki publiczne	2018	2019	2020	2021	2022	2023
biblioteki i filie	1	1	1	1	1	1
czytelnicy w ciągu roku	1379	1386	1303	1193	1216	1206
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	13266	14150	11593	12018	12497	14502

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://bdl.stat.gov.pl

Tabela 23 *Kluby i sekcje sportowe, członkowie i ćwiczący w Gminie Sośnicowice w latach 2018-2022*

Kluby sportowe	2018	2020	2022
kluby	8	7	7
członkowie	302	366	356
ćwiczący	281	351	337
sekcje sportowe	9	8	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://bdl.stat.gov.pl

Na terenie Gminy Sośnicowice istnieje szereg obiektów oraz terenów o wybitnych wartościach historycznych, kulturowych, przyrodniczych czy turystycznych. W większości są one objęte ochroną prawną na podstawie wpisu do rejestru zabytków województwa śląskiego. Taką ochroną został objęty układ urbanistyczny centrum miasta Sośnicowice na rzucie nieregularnego czworoboku z centralnie położonym rynkiem, a także liczne inne obiekty - 9 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków oraz 2 stanowiska archeologiczne. Są to jedne z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego na terenie Gminy. Zostały one przedstawione w poniższej tabeli:

Tabela 24 *Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Sośnicowice*

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
1.	805/67 katowickie R.406/53 stalinogrodzkie	1) WKZ, dn. 20.12.1967, Kl.III-680/523/67 2) WKZ, dn. 31.03.1953 IV-36a/39/R406/53	układ urbanistyczny	Granice ochrony wyznaczają ulice (wraz z zewnętrzną w stosunku do centrum zabudową i parcelami) – Kozielska (od granicy parku pałacowego do Rynku), północna pierzeja Rynku, Kościelna, Kościuszki, tzw. „Rów" (od ulicy Raciborskiej do parku) i granicą parku pałacowego do ulicy Kozielskiej oraz obustronna zabudowa (z parcelami) wylotów ulic: Gliwickiej (do drogi do Smolnicy), Raciborskiej (do wysokości trzeciej parceli od ulicy Kościuszki w kierunku południowym) oraz wylot ulicy Łabędzkiej	wg zakresu, Sośnicowice
2.	1090/69 katowickie	1) WKZ, dn. 17.10.1969, Kl.III-681/30/69, 2) WKZ, dn. 5.05.1975, Kl.III-670/36/75	stanowisko archeologiczne - nr 1 w Kozłowie, gródek średniowieczny; w N części wsi, wśród podmokłych łąk nad strumieniem ok 100m na NE od młyna	zasięg zgodnie z planem	ul. Młyńska, Kozłów

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
3.	1091/69 katowickie	WKZ, dn. 17.10.1969, Kl.III-681/28/69	stanowisko archeologiczne - nr 2 w Łanach Wielkich, kopiec średniowieczny na stanowisku zlokalizowana kapliczka	zasięg zgodnie z planem	ul. Wiejska, Łany Wielkie
4.	1) A/118/08 śląskie 2) 362/60 katowickie 3) R/495 stalinogrodzkie	1) ŚWKZ, dn. 26.08.2008 K-RD-KL/4160/7124/107/08 - pismo z nowym numerem 2) WKZ,dn. 10.03.1960 Kl.III-z-367/60 WKZ, dn. 18.02.1969 Kl-III-680/52/69 (aktualizacja) 3) WKZ, dn. 2.11.1956 KlV-60/I-a/24/56	kościół drewniany pw. św. Bartłomieja	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza	ul. Wiejska 72, Smolnica
5.	1064/69 katowickie A/779/2021 śląskie	WKZ, dn. 15.07.1969, Kl.III-680/334/69 ŚWKZ, dn. 15.03.2021 K-RD.5130.40.2021.MB - pismo z nowym nr rej.	kapliczka przydrożna	obiekt wraz z najbliższym otoczeniem (tj. terenem całej działki ewidencyjnej nr 1024/87)	ul. Wiejska (w okolicy budynku nr 2), Łany Wielkie
6.	351/60 katowickie A/1176/23 śląskie	WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-355/60 ŚWKZ, dn. 21.04.2023 K-RD.5130.70.2023.MB - pismo z nowym nr rejestru	kościół *filialny* pw. św. Mikołaja	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem	ul. Marcina, Kozłów
7.	A/1256/23 śląskie	K-RD.5140.77.2023.MB, 05.09.2023	bramka wejściowa przy kościele filialnym pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Sierakowicach, gm. Sośnicowice, w ramach ogrodzenia, wzniesiona w XVII w., w konstrukcji drewnianej, z daszkiem krytym gontem; bramka zlokalizowana na działce ewidencyjnej nr 6, obr. 0005 Sierakowice, gm. Sośnicowice, pow. gliwicki, woj. śląskie	drewniana bramka wejściowa – zgodnie z oznaczeniem na załączonej mapie, stanowiącej integralną część decyzji	ul. Wiejska, Sierakowice

Lp.	Nr Rejestru	Wpis do rejestru	Przedmiot ochrony	Zakres ochrony	Adres
8.	358/60 katowickie	WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-363/60	spichlerz dworski drewniany		ul. Rachowicka 5a, Rachowice
9.	1) 363/60 katowickie 2) 443/55 stalinogrodzkie 3) A/671/2020 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-368/60 2) WKZ, dn. 14.06.1955 Kl.V-61/2/443/2/55 3) ŚWKZ, dn. 01.07.2020, K-RD.5130.152.2020.MB - pismo z nowym nr rej.	pałac z parkiem	obiekt wraz z parkiem (dz. 556/17, 557/17, 558/17)	ul. Kozielska 1, Sośnicowice
10.	357/60 katowickie R/297 śląsko-dąbrowskie A/686/2020 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-362/60 2) WKZ, dn. 18.03.1950 K.S.V.436/R297/50 3) ŚWKZ, dn. 07.08.2020, K-RD.5130.168.2020.MB - pismo z nowym nr rej.	kościół parafialny pw. św. Trójcy	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza	ul. Wiejska, Rachowice
11.	1) 364/60 katowickie 2) R/310 śląsko-dąbrowskie A/1169/23 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-369/60 2) WKZ, dn. 02.05.1950 K.S.V.663/R.310/50 ŚWKZ, dn. 07.04.2023 K-RD.5130.63.2023.MB - pismo z nowym nr rejestru	kościół parafialny pw. św. Jakuba	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem	ul. Kościelna 4, Sośnicowice
12.	1) 360/60 katowickie 2) R/298 śląsko-dąbrowskie A/1175/23 śląskie	1) WKZ, dn. 10.03.1960, Kl.III-Z-365/60 2) WKZ, dn. 18.03.1950 K.S.V.437/R.298/50 ŚWKZ, dn. 21.04.2023 K-RD.5130.69.2023.MB - pismo z nowym nr rejestru	kościół drewniany filialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej	obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza	ul. Wiejska, Sierakowice

Źródło: http://wkz.katowice.pl

Ponadto obiekty, które w latach wcześniejszych znajdowały się w powyższym rejestrze zabytków to:

- Kozłów, ul. Marcina - kuźnia miedzi,
- Sierakowice, ul Rachowicka 1A – dom mieszkalny dworski,
- Sośnicowice, ul. Kozielska 6 – dawna kuźnia obecnie dom mieszkalny,
- Smolnica, ul. Łęgowska 2 – budynek mieszkalny drewniany.

Łącznie w Gminie Sośnicowice w gminnej ewidencji zabytków zlokalizowanych jest 81 obiektów. W roku 2024 do gminnej ewidencji zabytków włączonych zostało 26 obiektów, do których należały głównie krzyże i kapliczki przydrożne oraz budynki mieszkalne zlokalizowane w granicach układu urbanistycznego miasta Sośnicowice.

Należy stwierdzić, że na analizowanym obszarze występują następujące specyficzne uwarunkowania i potencjały:

- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich (A1, A4, DW408, DW919 i DW921),
- bliskość Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice,
- potencjał atrakcyjnych terenów na obszarze Gminy, w perspektywie czasu przekładający się na rosnąca atrakcyjność inwestycyjną i osadniczą Gminy,
- przejściowość umiarkowanego klimatu wyrażającą się dużą zmiennością warunków pogodowych, wymagająca działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej i przeciwdziałania suszy,
- sieć energetyczna i gazowa w dobrym stanie technicznym,
- wymagająca rozwoju sieć wodno-kanalizacyjna,
- dobry stan zachowania obiektów zabytkowych,
- dostępna infrastruktura rekreacyjna i sportowa,
- prężnie działający sektor NGO i związana z tym działalność sportowa i społeczna, a także kulturalna,
- dostępna infrastruktura edukacyjna,
- duża atrakcyjność przyrodniczo-turystyczna obszaru Gminy oraz jej potencjał w zakresie zrównoważonego rozwoju.

1.4 Wnioski z diagnozy na podstawie badań ankietowych i wywiadów eksperckich

Badania sondażowe zostały przeprowadzone w okresie od 12.07.2024 r. do 24.07.2024 r., na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi) realizowanych wśród 127 mieszkańców Gminy. Było to badanie typu CAWI prowadzone przy pomocy formularza elektronicznego oraz dostępnych formularzy papierowych, a ankieta udostępniona była do wypełnienia on-line na stronie Gminy i udostępniana papierowo w biurze podawczym Urzędu Miejskiego. Materiał zebrany z ankiet jako materiał uzupełniający został wykorzystany do wyciągnięcia wniosków z diagnozy w ramach analizy SWOT oraz do określenia celów Strategii. Jako respondenci przeważały kobiety, natomiast jeśli chodzi o grupę wiekową to przeważały osoby w wieku w przedziale 35-44 lata, ponad 70% respondentów to osoby o wykształceniu wyższym, ponadto ponad 68% osób pracuje.

Na podstawie przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy badań sondażowych, przeanalizowano poziom jakości i zadowolenia z życia mieszkańców Gminy Sośnicowice. Respondenci odpowiedzieli na następując pytania:

Jak ocenia Pani / Pan jakość życia na obszarze Gminy Sośnicowice?

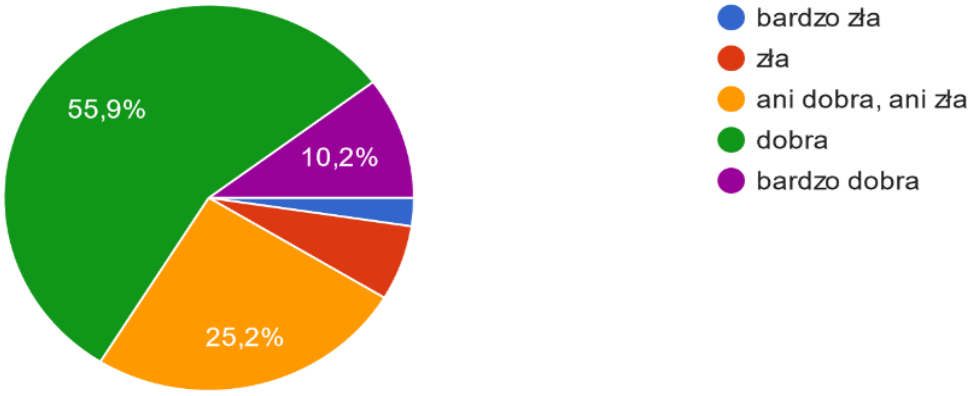

Czy Pani / Pana zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ciągu ostatnich 5 lat ?

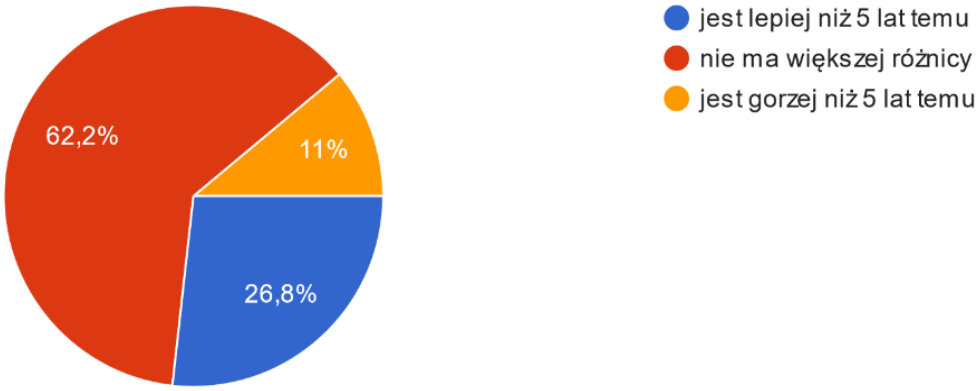

W toku badania sondażowego zidentyfikowano, że 66,1% ankietowanych ocenia jakość życia jako bardzo dobrą lub dobrą, a także 62,2% ocenia zadowolenia z życia w ciągu ostatnich 5 lat jako lepsze niż wcześniej. Ponadto respondenci wskazali również mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia rozwojowe dla Gminy dotyczące: przestrzeni i środowiskowa; infrastruktury; bezpieczeństwa; gospodarki i rolnictwa; zdrowia; edukacji; dziedziny społecznej; rekreacji; kultury oraz administracji publicznej. Wskazali również najlepsze ich zdaniem kierunki rozwoju i inicjatywy, które są najbardziej potrzebne mieszkańcom Gminy. Respondenci mieli również możliwość wypowiedzenia się na jakie cele chcieliby przeznaczyć pozyskane fundusze ze środków Unii Europejskiej.

Wśród zidentyfikowanych mocnych stron Gminy, respondenci przede wszystkim wskazują:

- w przestrzeni i środowisku,

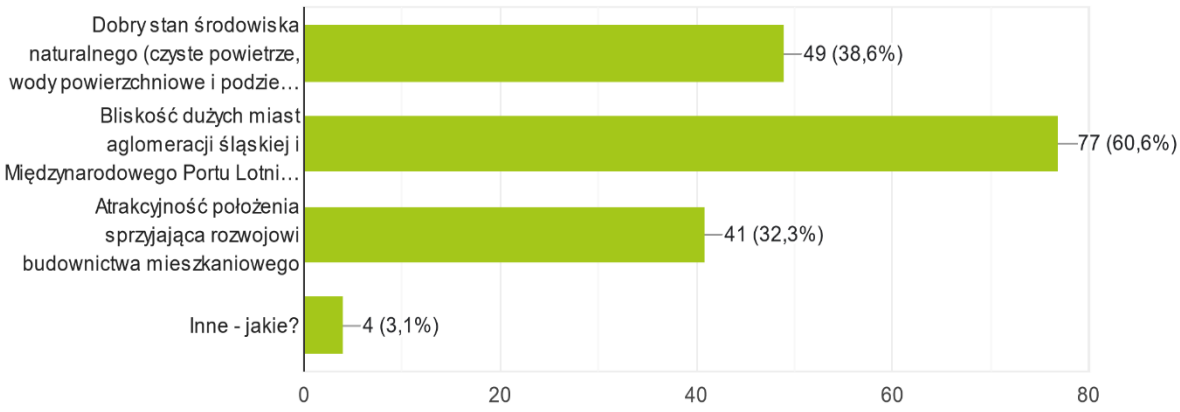

bliskość miast aglomeracji śląskiej i Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice – Pyrzowice, dobry stan środowiska naturalnego, atrakcyjność położenia sprzyjająca budownictwu mieszkaniowemu;

– w infrastrukturze,

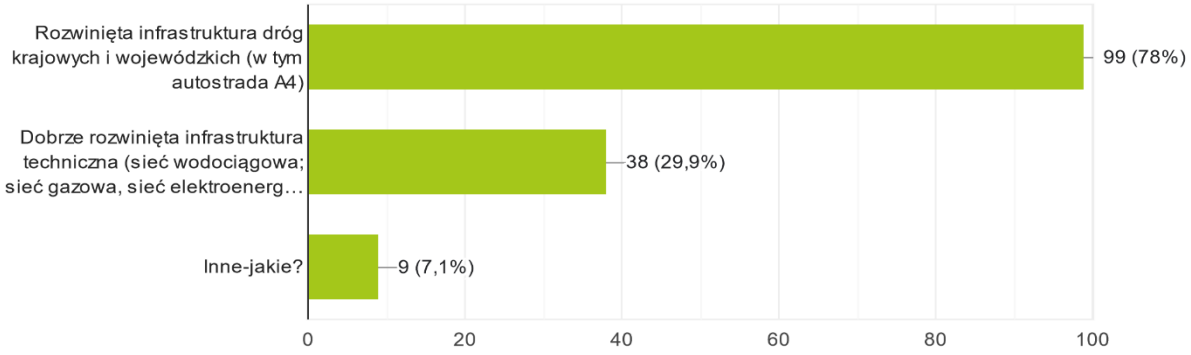

rozwiniętą infrastrukturę dróg krajowych i wojewódzkich (w tym autostrada A4), oraz rozwiniętą infrastrukturę techniczną (sieć wodociągowa, sieć gazowa i elektroenergetyczna);

– w dziedzinie bezpieczeństwa,

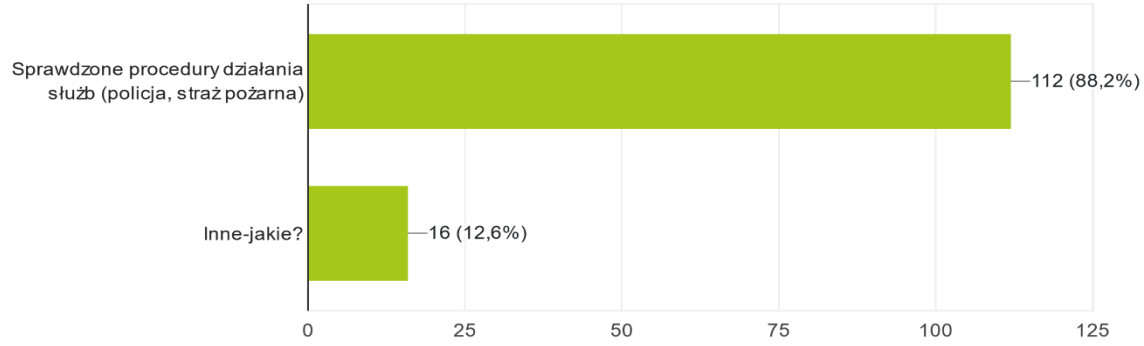

dobrze funkcjonującą w ramach sprawdzonych procedur Policję i Straż Pożarną;

– w dziedzinie gospodarki / rolnictwa,

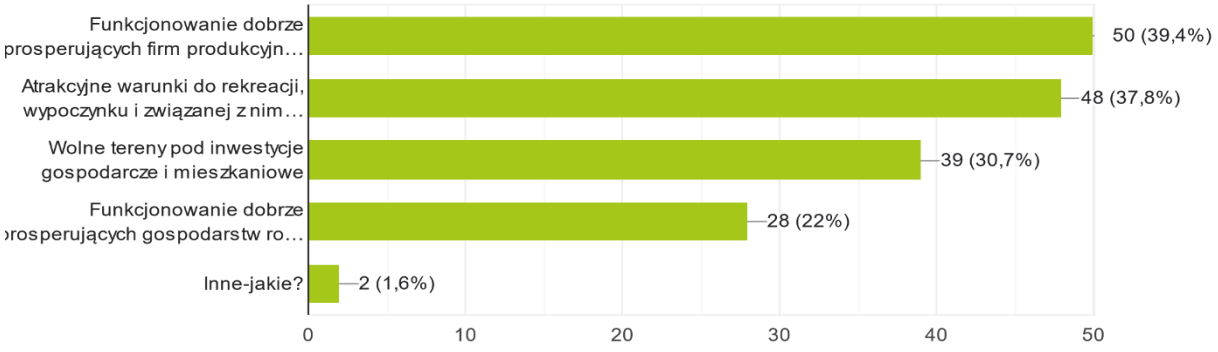

funkcjonowanie przedsiębiorczości o zróżnicowanej strukturze branżowej, atrakcyjne warunki do rekreacji i wypoczynku oraz związanej z tym działalności gospodarczej i okołoturystycznej (np. hotele i gastronomia), wolne tereny inwestycyjne - gospodarcze i mieszkaniowe;

- w dziedzinie zdrowia,

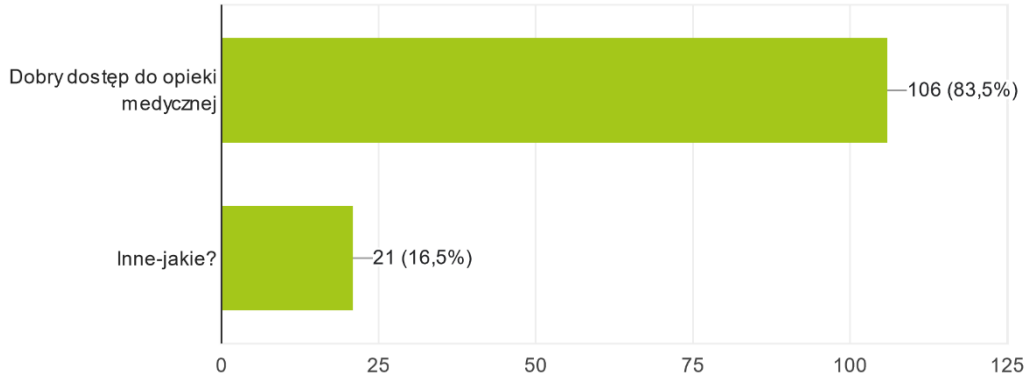

dobry dostęp do opieki medycznej;

- w dziedzinie edukacji,

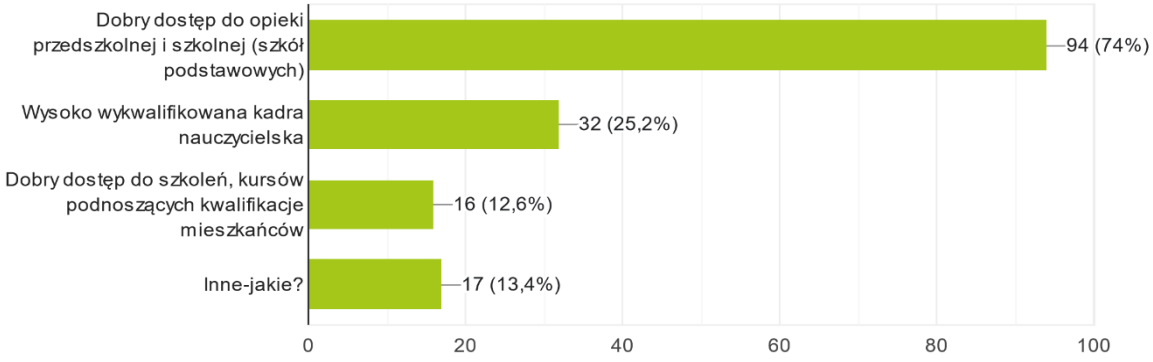

dobry dostęp do opieki przedszkolnej i szkolnej (szkól podstawowych), wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska;

- w dziedzinie społecznej,

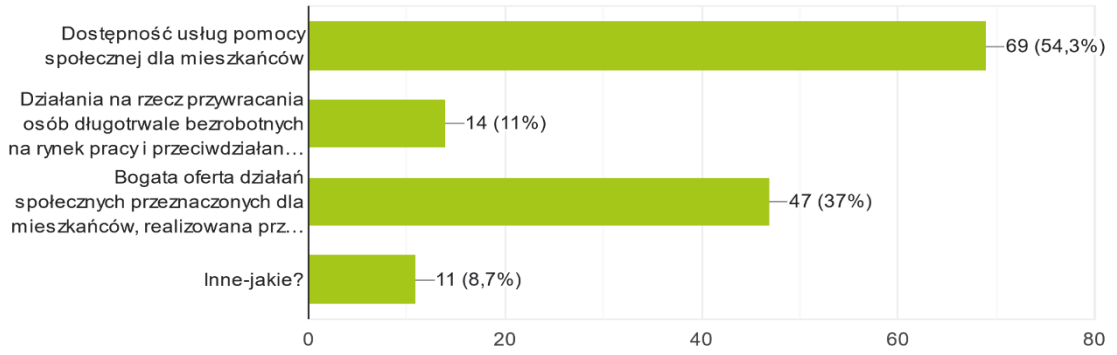

dostęp do usług pomocy społecznej, oferta działań społecznych organizacji pozarządowych;

– w dziedzinie rekreacji,

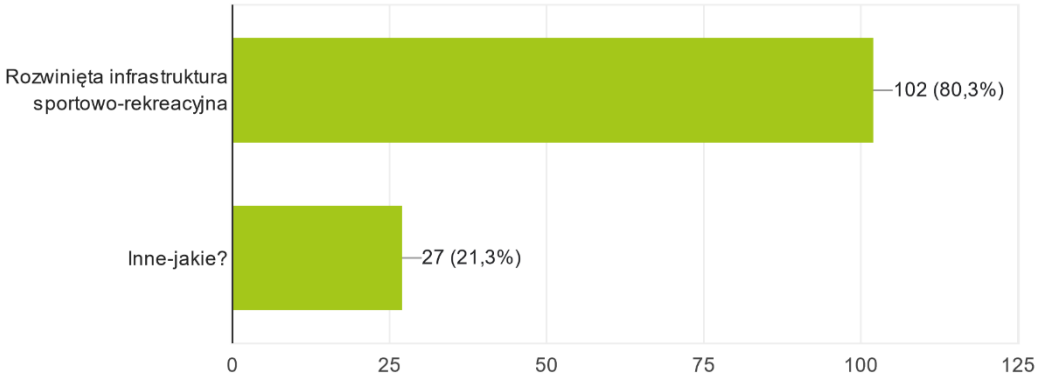

rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną;

– w dziedzinie kultury,

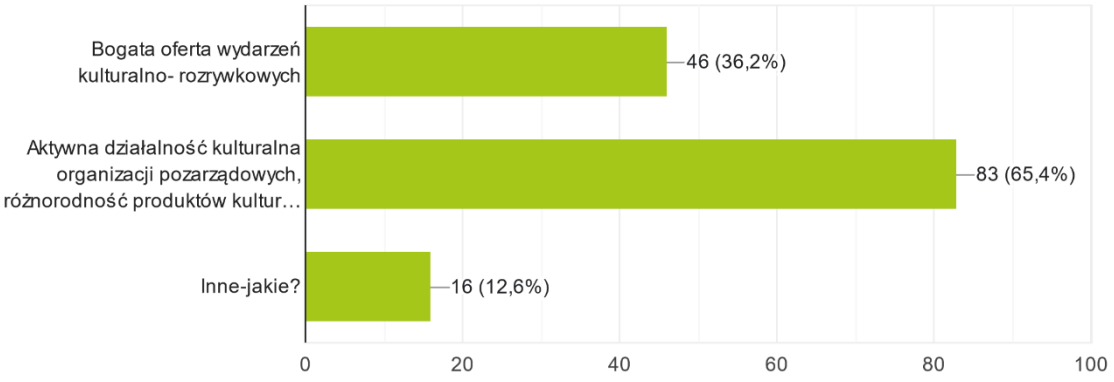

aktywną działalność organizacji pozarządowych i różnorodność produktów kulturalnych i lokalnych oraz ofertę wydarzeń kulturalno-rozrywkowych;

– w dziedzinie administracji publicznej,

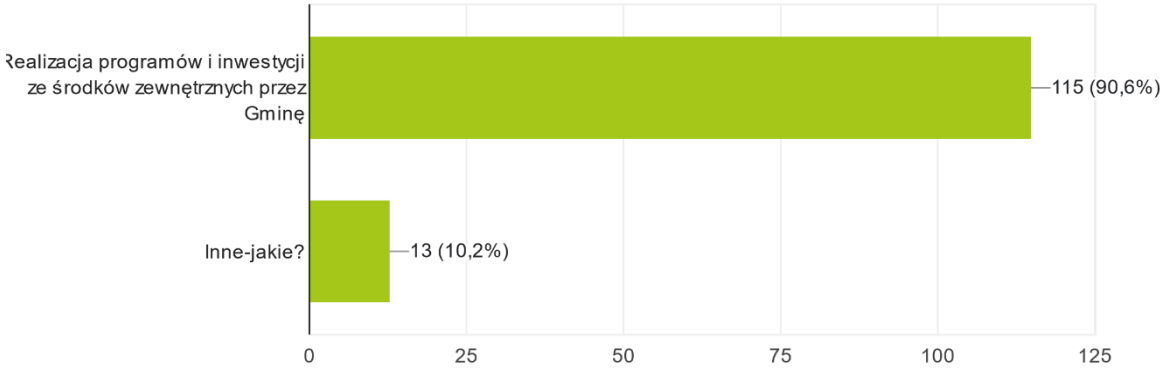

realizację przez Gminę programów i inwestycji z zewnętrznych środków dotacyjnych.

Wśród zidentyfikowanych słabych stron Gminy, respondenci przede wszystkim wskazują:

- w przestrzeni i środowisku,

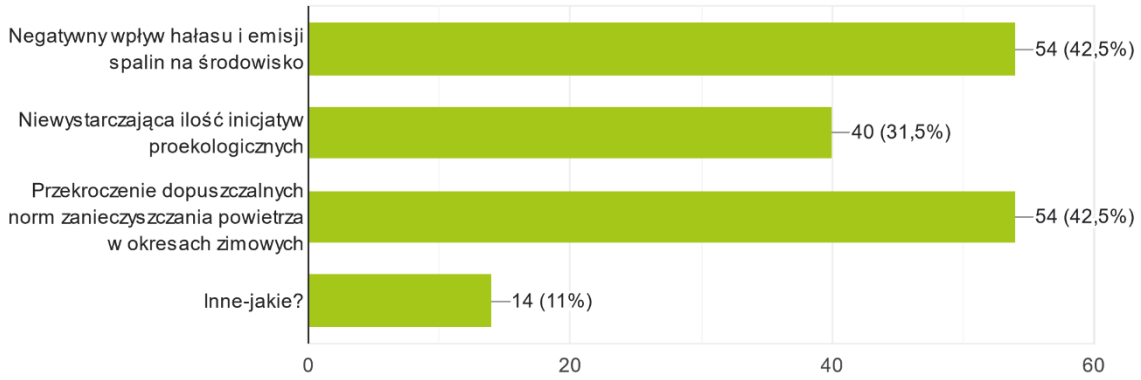

negatywny wpływ hałasu i emisji spalin, niewystarczającą ilość inicjatyw proekologicznych, w okresie zimowym niską jakość powietrza;

- w infrastrukturze,

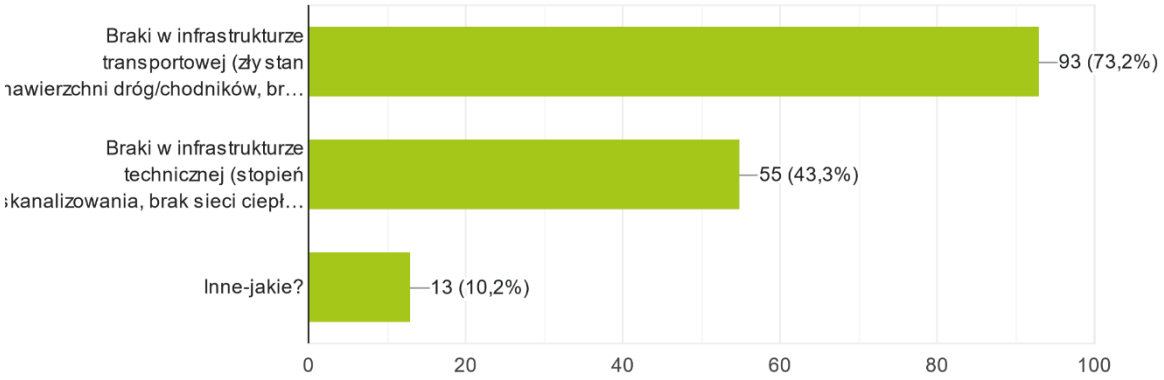

brak lub zły stan infrastruktury drogowej oraz braki w infrastrukturze sieciowej;

– w dziedzinie bezpieczeństwa,

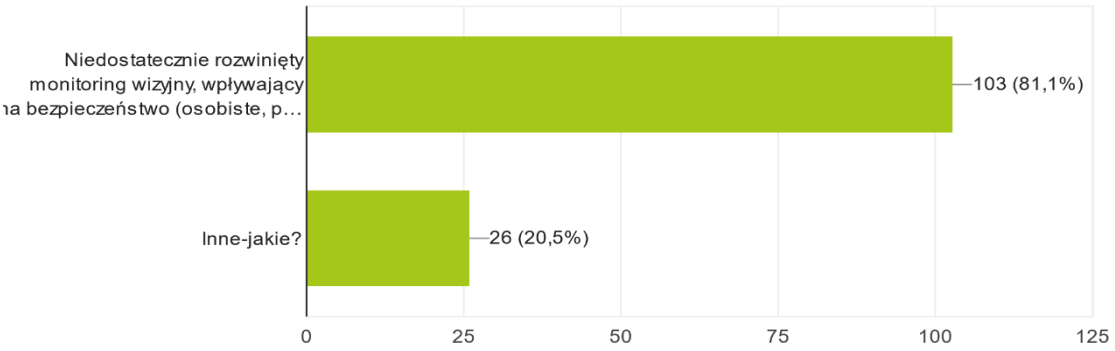

brak dostatecznie rozwiniętego monitoringu wizyjnego wpływającego na bezpieczeństwo osobiste;

– w dziedzinie gospodarki,

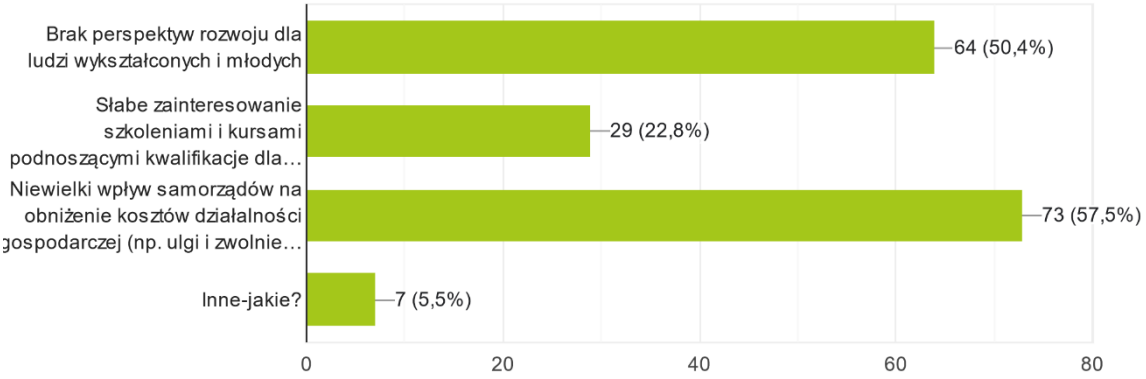

brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych; niewielki wpływ samorządu na obniżenie kosztów działalności;

– w dziedzinie zdrowia,

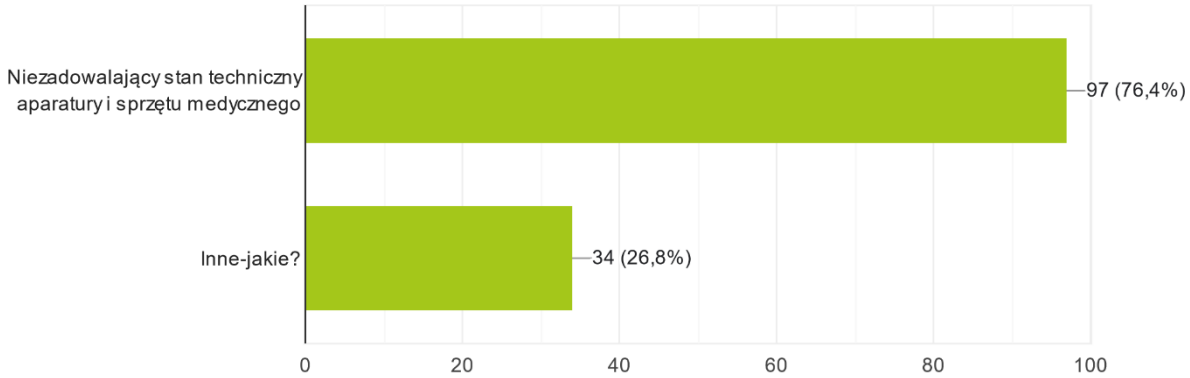

niezadowalający stan aparatury i sprzętu medycznego;

– w dziedzinie edukacji,

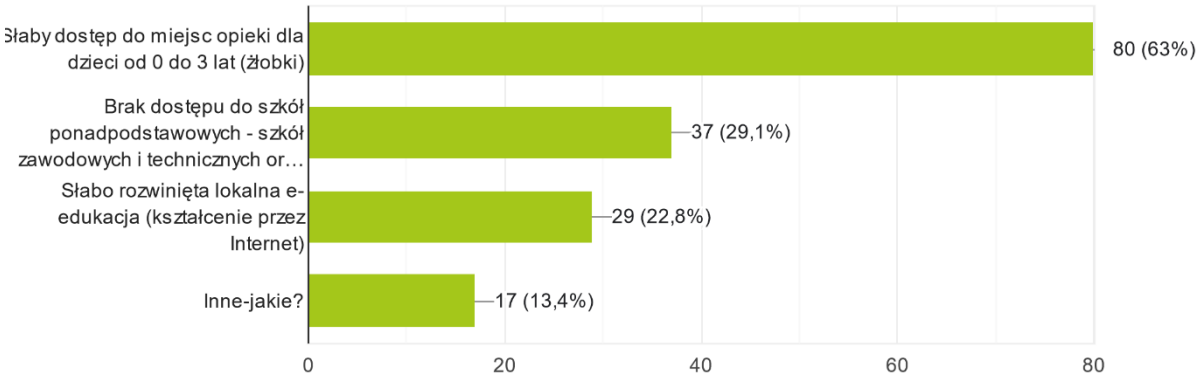

słaby dostęp do miejsc opieki dla dzieci do lat 3, brak dostępu do szkół zawodowych i technicznych oraz szkół dla dorosłych;

– w dziedzinie społecznej,

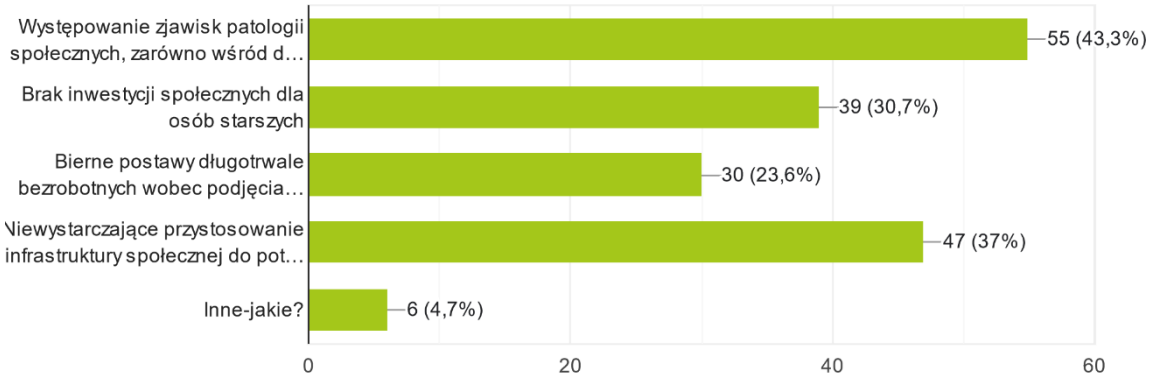

występującą patologię społeczną, niewystarczające przystosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, brak inwestycji społecznych dla osób starszych;

– w dziedzinie rekreacji,

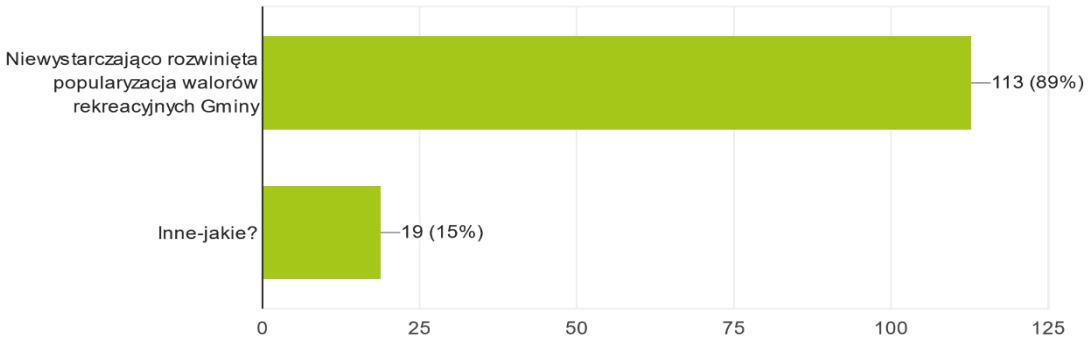

niewystarczająco rozwinięta popularyzacja walorów rekreacyjnych Gminy;

– w dziedzinie kultury,

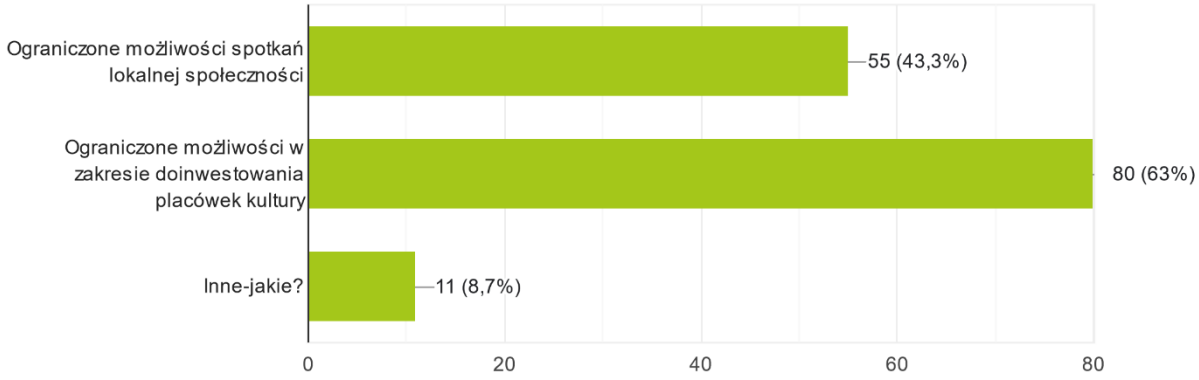

ograniczone możliwości w zakresie doinwestowania placówek kultury i ograniczone możliwości spotkań lokalnej społeczności;

– w dziedzinie administracji publicznej,

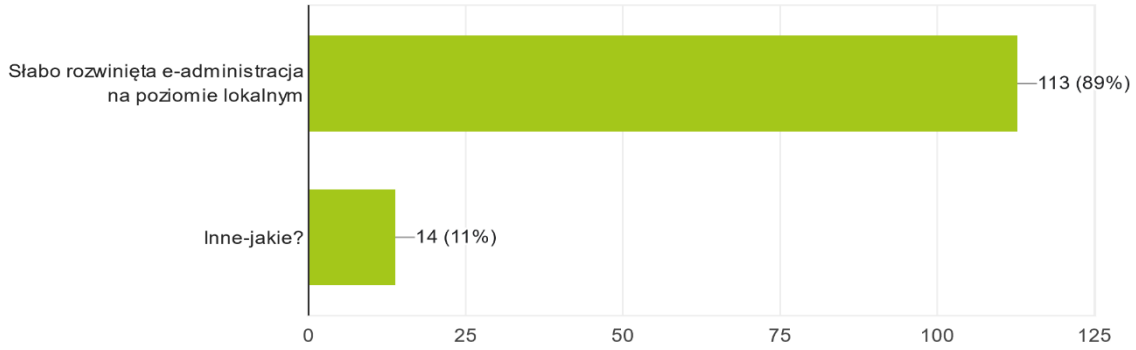

słabo rozwinięte e-usługi na poziomie lokalnym.

Wśród zidentyfikowanych szans rozwoju Gminy, respondenci przede wszystkim postrzegają:

– w przestrzeni i środowisku,

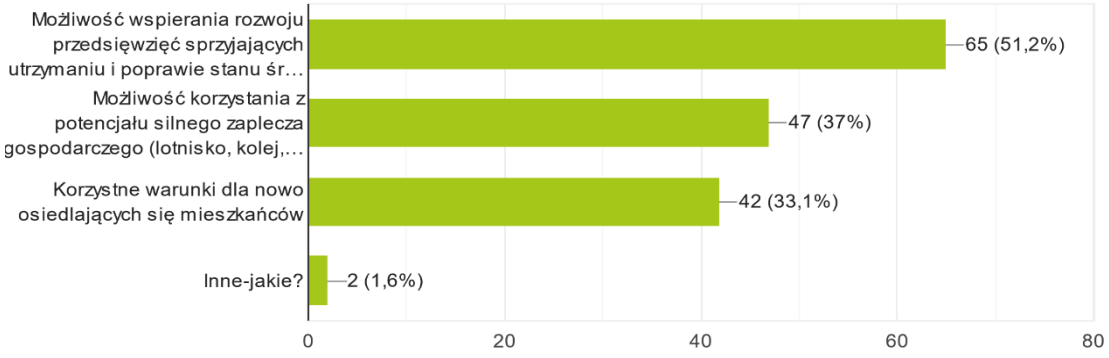

wsparcie rozwoju przedsięwzięć w celu poprawy i utrzymania stanu środowiska naturalnego, potencjał silnego zaplecza gospodarczego (lotnisko, kolej, miasta aglomeracji śląskiej), korzystne warunki dla nowo osiedlających się mieszkańców;

– w infrastrukturze,

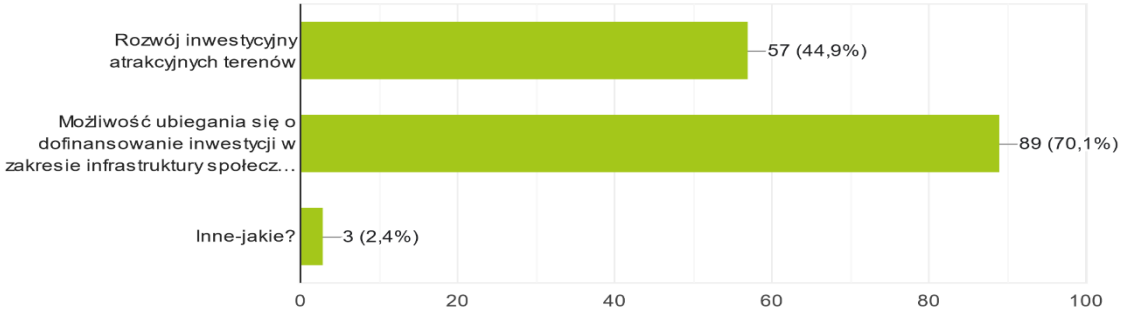

rozwój atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, dofinansowanie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków Unii Europejskiej;

– w dziedzinie gospodarki / rolnictwa,

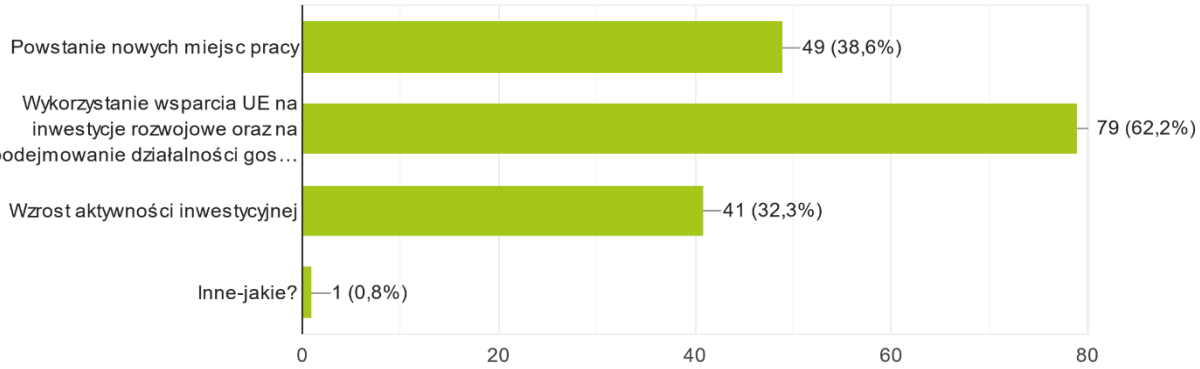

wykorzystanie wsparcia ze środków Unii Europejskiej na inwestycje rozwojowe przedsiębiorców oraz na podejmowanie działalności gospodarczej, powstanie nowych miejsc pracy, wzrost aktywności inwestycyjnej;

– w dziedzinie bezpieczeństwa,

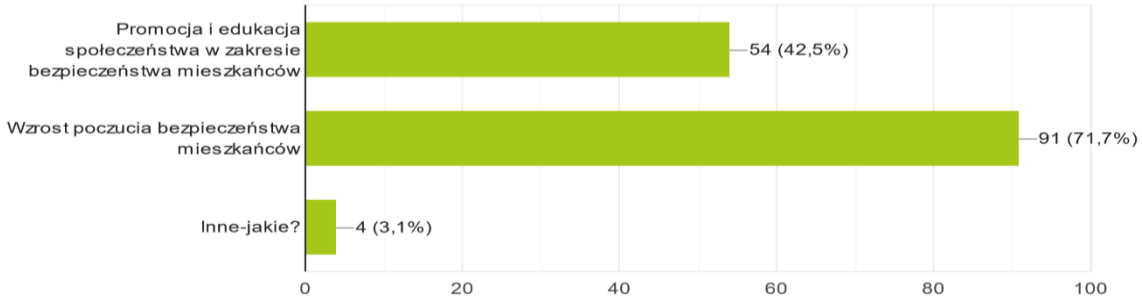

wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa;

– w dziedzinie zdrowia,

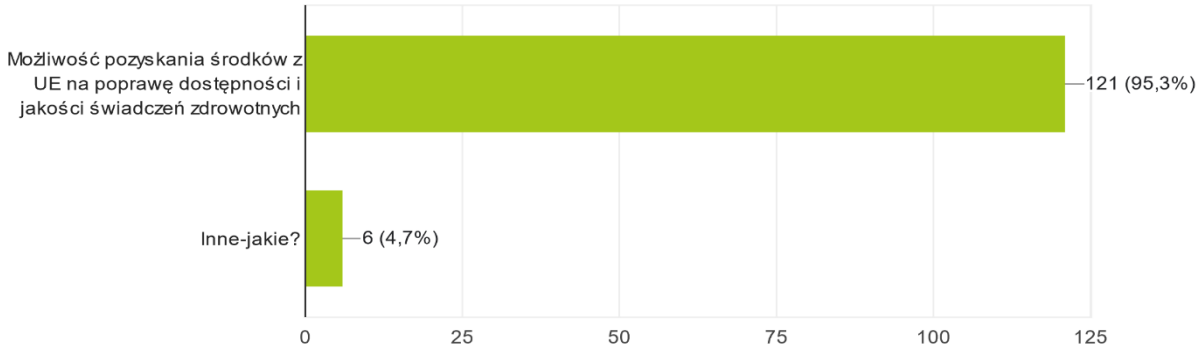

dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na poprawę dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych;

– w dziedzinie edukacji,

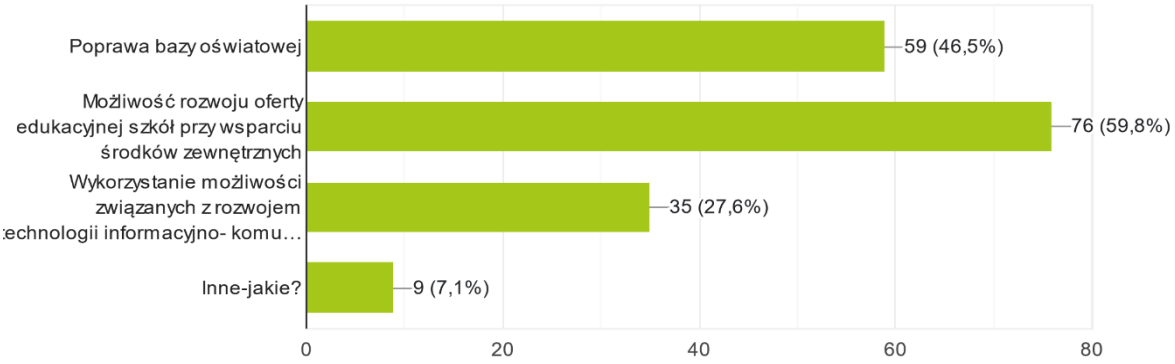

dofinansowanie ze środków zewnętrznych wpływające na możliwość rozwoju oferty edukacyjnej, poprawę bazy oświatowej, wykorzystanie e-learningu;

– w dziedzinie społecznej,

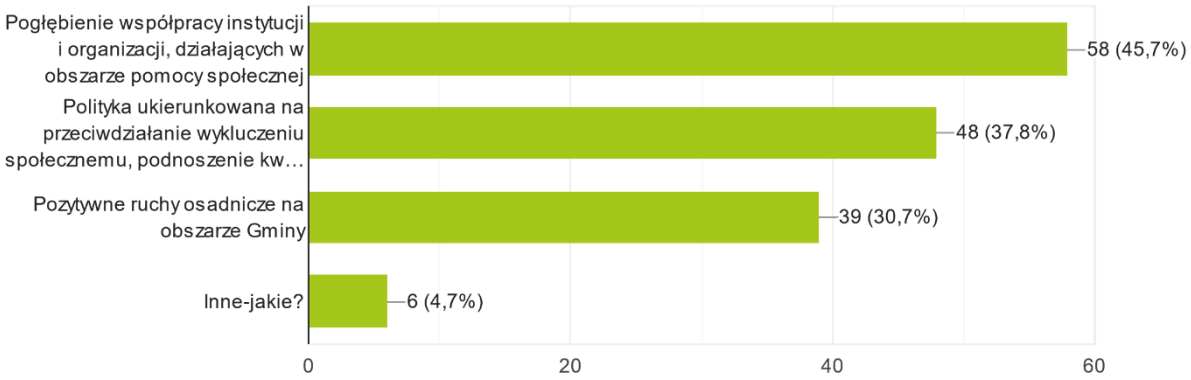

współpracę organizacji i instytucji w obszarze pomocy społecznej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i podnoszenie kwalifikacji bezrobotnych, pozytywne ruchy osadnicze na terenie Gminy;

– w dziedzinie rekreacji,

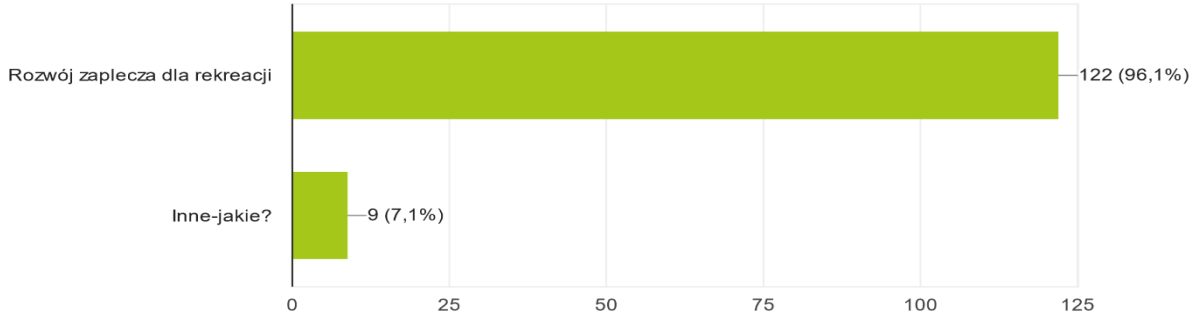

rozwój zaplecza rekreacyjnego;

– w dziedzinie kultury,

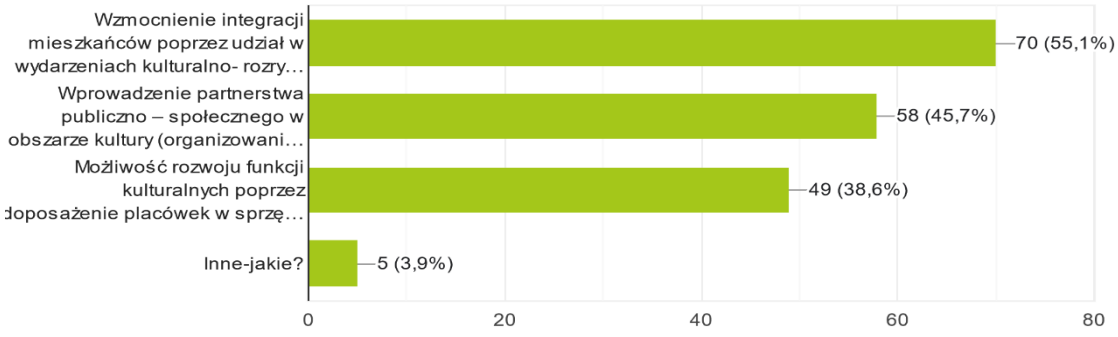

działania w kierunku integracji mieszkańców przez udział w wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych, współpracę samorządu przy organizacji wydarzeń kulturalnych z organizacjami pozarządowymi, doposażenie placówek kulturalnych;

– w dziedzinie administracji publicznej,

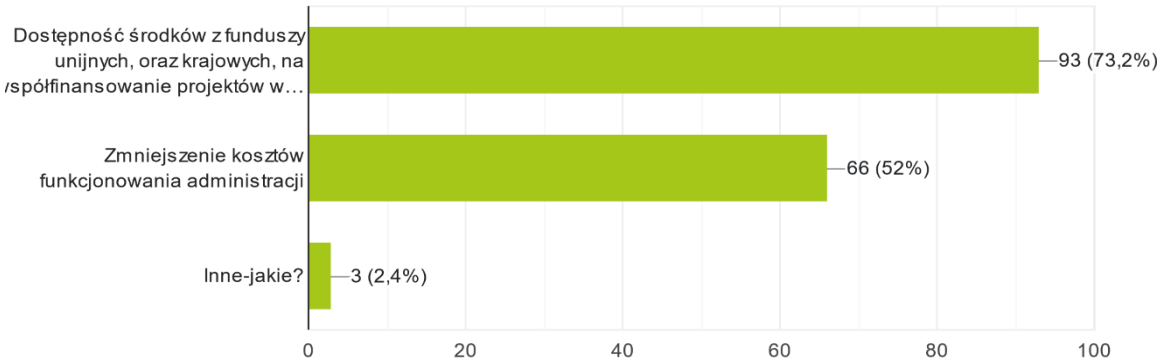

dostępność środków z funduszy Unii Europejskiej i środków krajowych na rozwój społeczno-gospodarczy, zmniejszenie kosztów funkcjonowania administracji.

Wśród zidentyfikowanych zagrożeń dla Gminy, respondenci przede wszystkim postrzegają:

– w przestrzeni i środowisku,

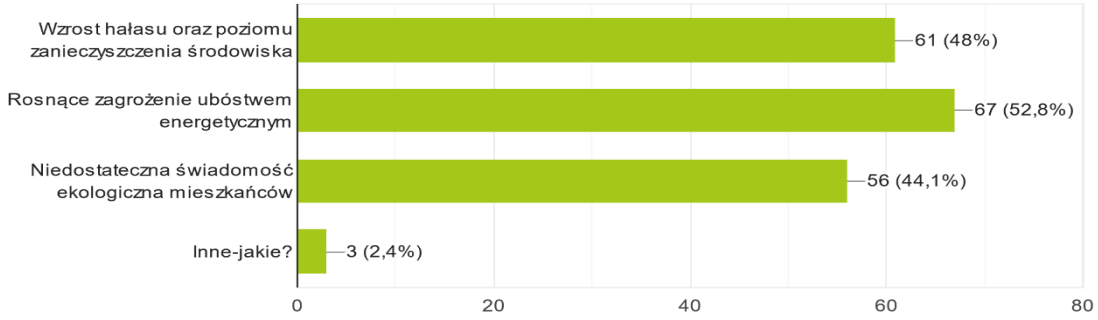

rosnące zagrożenie ubóstwem energetycznym, wzrost zanieczyszczenia środowiska i hałasu, niską świadomość ekologiczną mieszkańców;

– w infrastrukturze,

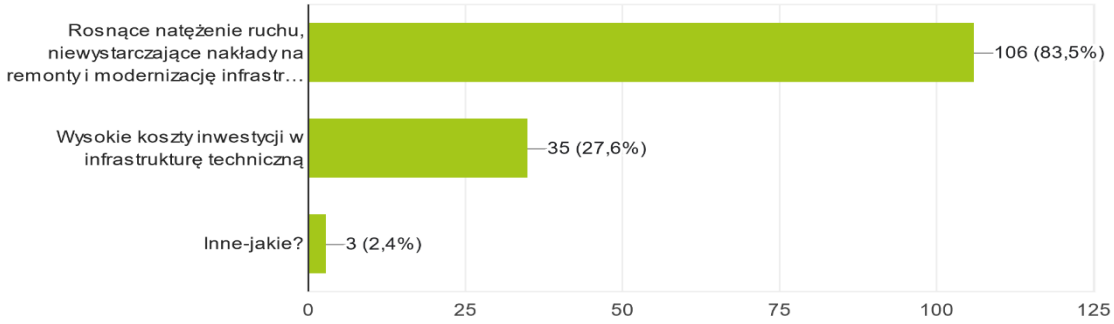

niewystarczające nakłady na remonty i modernizacje dróg oraz rosnące natężenie ruchu na drogach, wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną;

– w dziedzinie bezpieczeństwa,

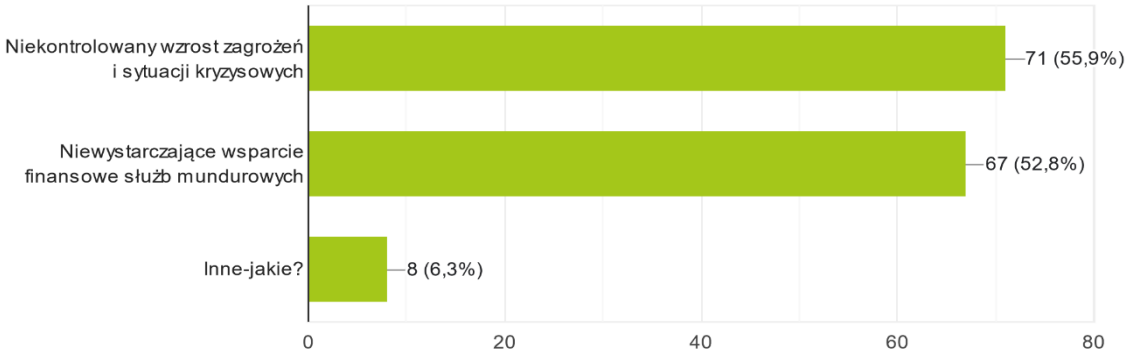

niekontrolowany wzrost zagrożeń i sytuacji kryzysowych, niewystarczające wsparcie finansowe służb mundurowych;

– w dziedzinie gospodarki / rolnictwa,

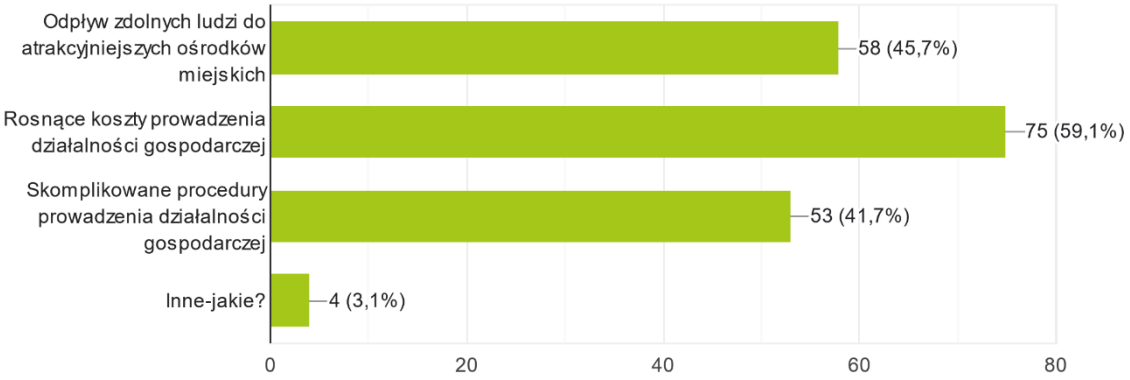

rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, odpływ zdolnych ludzi z terenu Gminy oraz skomplikowane procedury prowadzenia działalności;

– w dziedzinie zdrowia,

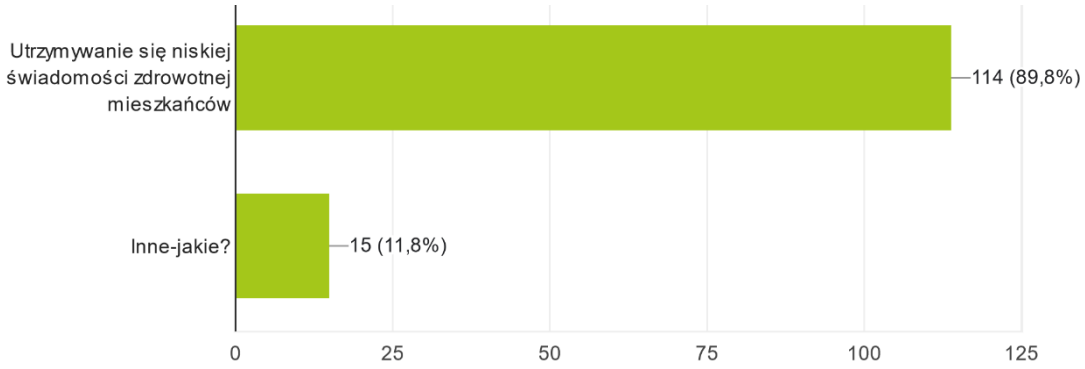

niską świadomość zdrowotną mieszkańców;

– w dziedzinie edukacji,

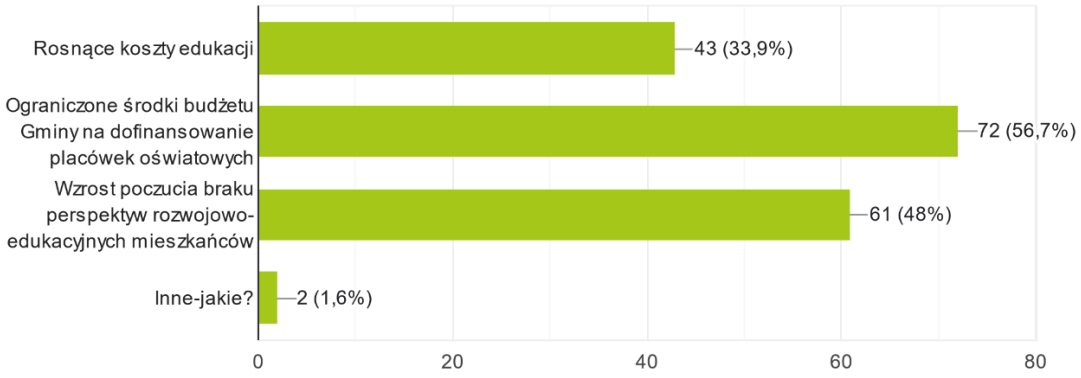

ograniczone środki finansowe budżetu Gminy na dofinansowanie placówek oświatowych, wzrost poczucia braku perspektyw rozwojowo-edukacyjnych mieszkańców, rosnące koszty edukacji;

– w dziedzinie społecznej,

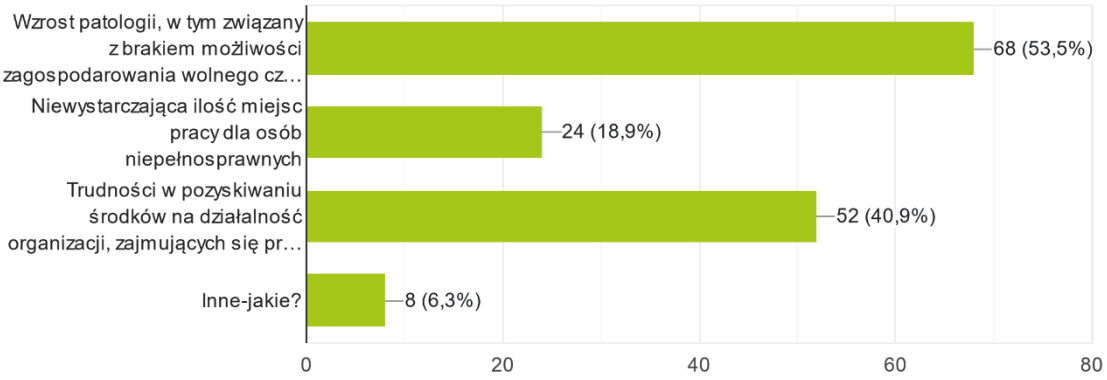

wzrost patologii, w tym związany z brakiem możliwości zagospodarowania czasu wolnego, trudności w pozyskaniu środków finansowych na działalność organizacji prospołecznych;

– w dziedzinie rekreacji,

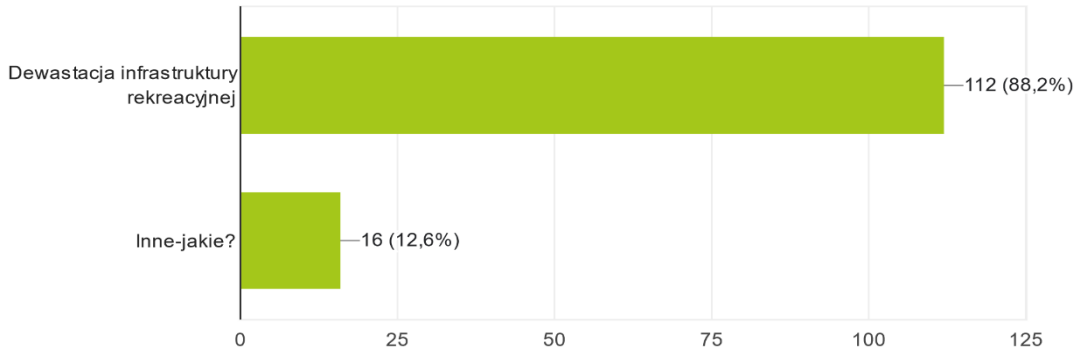

dewastację infrastruktury przez pseudo użytkowników;

– w dziedzinie kultury,

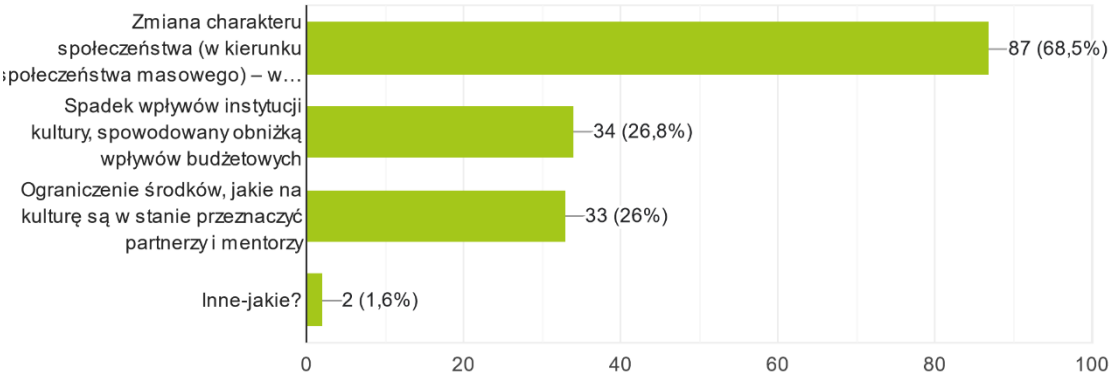

wyalienowanie społeczeństwa i ograniczenie kontaktów międzyludzkich, ograniczone możliwości finansowe instytucji kultury przekładające się na działania dla mieszkańców oraz ograniczone środki jakie na kulturę są w stanie przeznaczyć partnerzy i mentorzy;

– w dziedzinie administracji publicznej,

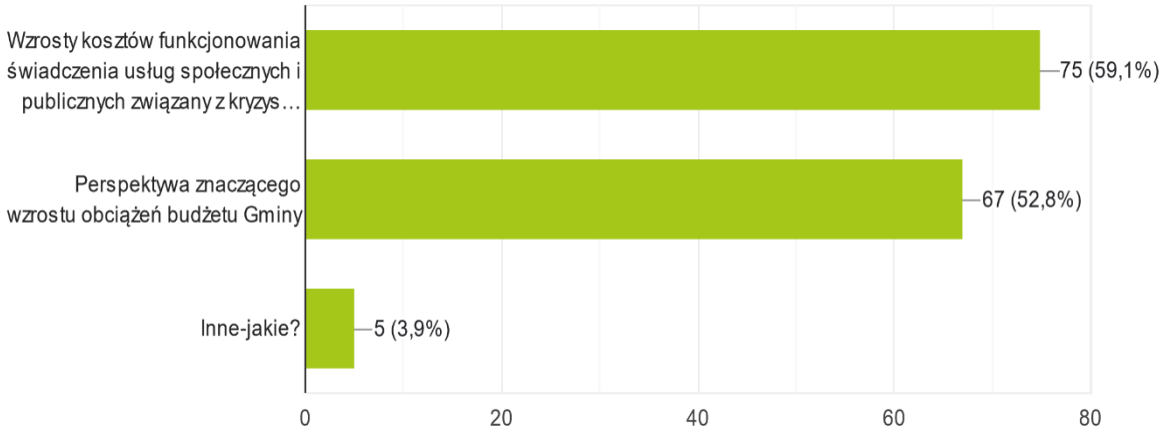

wzrosty kosztów funkcjonowania i świadczenia usług społecznych i publicznych związane z kryzysem energetycznym, perspektywę znaczącego wzrostu obciążeń budżetu Gminy.

Respondenci wskazali także preferowane przez nich kierunki rozwoju Gminy, uznając jako najważniejsze dziedziny: infrastrukturę, bezpieczeństwo publiczne, zdrowie, środowisko i klimat, turystykę, rekreację i promocję.

Wśród inicjatywy najbardziej potrzebnych mieszkańcom, a także w odpowiedzi na pytanie na realizacje jakich projektów przeznaczyć fundusze z dotacji Unii Europejskiej, respondenci wymieniają:

– zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii i zwiększanie efektywności

energetycznej, racjonalnej gospodarki obiegu zamkniętego,

- wsparcie działań w zakresie ochrony środowiska i opieki nad zwierzętami, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i zagrożeniu klęskami żywiołowymi, racjonalnej gospodarki odpadami,
- rozwój infrastruktury drogowej, w tym podniesienie bezpieczeństwa, oraz elastyczne dostosowywanie transportu publicznego do pojawiających się potrzeb,
- poprawę estetyki miejsc publicznych,
- rewaloryzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- rozbudowę infrastruktury sieciowej,
- inwestycje w miejsca spotkań,
- wsparcie lokalnych organizacji zapewniających bezpieczeństwo publiczne, a także wsparcie oddolnych inicjatyw społecznych,
- tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie tworzenia i rozwoju działalności gospodarczej, tworzenie warunków do wzrostu atrakcyjności gospodarczej Gminy,
- podnoszenie standardu i dostępu do usług zdrowotnych,
- wsparcie rozwoju szkół i przedszkoli,
- budowa żłobków,
- wspieranie edukacji dzieci i młodzieży, w tym edukacji nieformalnej,
- organizacja szkoleń, kursów, warsztatów,
- tworzenie inicjatyw dla dzieci i młodzieży,
- rozwój działań aktywizujących dla seniorów,
- rozwój opieki wytchnieniowej oraz opieki nad osobami starszymi,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- budowa mieszkań socjalnych i rozwój mieszkalnictwa,
- rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, kulturalnej,
- wspieranie sportu i rekreacji oraz rozwój kultury.

Ponadto w ramach pytań otwartych respondenci bazując na własnych doświadczeniach i odczuciach wskazują subiektywne pozytywy i negatywy dotyczące Gminy. Zdarza się, że są to twierdzenia przeciwstawne. Są to zazwyczaj informacje dotyczące subiektywnego poziomu oceny w odniesieniu do szczegółowych problemów i zagadnień na poziomie realizacyjnym.

2. Wnioski z bilansu strategicznego Gminy Sośnicowice

Analiza stanu oraz zdefiniowanie głównych problemów i uwarunkowań rozwoju Gminy Sośnicowice pozwala na dokonanie bilansu strategicznego Gminy i sporządzenie go w oparciu o metodę SWOT, która pozwala na uporządkowanie informacji o Gminie i oddziałującym na nią najbliższym otoczeniu, służy ocenie zasobów i czynników zewnętrznych, a także zapewnia identyfikację wyzwań strategicznych i określenie kierunków rozwoju.

Analiza SWOT została wykonana na podstawie przeprowadzonej diagnozy, z użyciem zebranych danych statystycznych, danych ilościowych i jakościowych, a także badań sondażowych.

Analiza SWOT polega na zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju, w związku z powyższym w toku przeprowadzania niniejszej analizy przyjęto następujące założenia:

- za mocne strony uznaje się te zmienne, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny,
- za słabe strony uznaje się te zmienne, które mają charakter wewnętrzny i negatywny,
- za szanse uznaje się te zmienne, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny,
- za zagrożenia uznaje się te zmienne, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.

Dzięki wysokiej szczegółowości pozyskanych danych w ramach prac diagnostycznych i przeprowadzonej dogłębnej analizie, możliwe jest precyzyjne wskazanie mocnych i słabych stron obszaru Gminy Sośnicowice, a także wskazanie szans oraz zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego. Niniejsze informacje zostały zobrazowane w tabeli.

Tabela 25 *Analiza SWOT - Mocne i słabe strony*

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. <u>sfera społeczna</u> - aktywna działalność klubów i organizacji sportowych na funkcjonującej bazie sportowo – rekreacyjnej; - aktywność społeczna i związana z nimi duża liczba organizacji społecznych; - dodatnie saldo migracji; - oferta kulturalna i wzmocnienie aktywności społecznej w wyniku wydarzeń kulturalnych; - tradycja i dziedzictwo kulturowe;	1. <u>sfera społeczna</u> - niekorzystne trendy demograficzne; - brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej; - niski poziom integracji społecznej mieszkańców; - występowanie zjawisk wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność);

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
2. sfera gospodarcza - potencjał ludności; - różnorodność powadzonej przez podmioty gospodarcze działalności gospodarczej oraz wysoki odsetek aktywnych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy; 3. sfera przestrzenna - bliskość miast aglomeracji śląskiej; - bliskość międzynarodowego portu lotniczego; - atrakcyjna lokalizacja sprzyjająca rozwojowi form rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności gospodarczej, w tym działalności okołoturystycznej; - atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego; - przebiegająca sieć dróg krajowych, w tym autostrada A4, oraz pobliska autostrada A1; - rozwijająca się gospodarka ściekowa; - rozwijająca się infrastruktura edukacyjna; - atrakcyjność inwestycyjna Gminy;	- bierne postawy długotrwale bezrobotnych wobec podjęcia pracy; 2. sfera gospodarcza - niewielki wpływ samorządów na obniżenie kosztów działalności gospodarczej oraz stymulowanie rozwoju sektora MŚP (np. ulgi i zwolnienia w opłatach i podatkach lokalnych); 3. sfera przestrzenna - występowanie obszarów zdegradowanych na terenie Gminy; - braki w infrastrukturze technicznej i drogowej, konieczne kolejne inwestycje w zakresie systemu wodno – kanalizacyjnego Gminy; - wymagająca rozwoju infrastruktura sportowo-rekreacyjna, okołoturystyczna, społeczna i kulturalna; - wzrost hałasu generowanego przede wszystkim przez narastający ruch kołowy, a także związany z tym wzrost poziomu zanieczyszczenia środowiska;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Tabela 26 Analiza SWOT - Szanse i zagrożenia

SZANSE	ZAGROŻENIA
1. sfera społeczna - utrzymujący się trend zdrowego i aktywnego trybu życia przekładający się na rozwój turystyki, rekreacji i sportu; - potencjał do prowadzenia usług środowiskowych i opiekuńczych, a także dziennych domów opieki medycznej; - możliwość ubiegania się o dofinansowanie na przedsięwzięcia ukierunkowane na politykę prospołeczną, w tym prorodzinną, wsparcie ludzi młodych, a także politykę senioralną ze środków UE oraz krajowych; 2. sfera gospodarcza	1. sfera społeczna - średnia gęstość zaludnienia Gminy; - starzejące się społeczeństwo; - wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych; - mała aktywność społeczna młodzieży; - odpływ ludzi wykształconych i/lub o wysokich kompetencjach do atrakcyjniejszych dużych ośrodków miejskich; - duża skala zmian w systemie finansów publicznych związana z funkcjonowaniem Gminy i realizacją zadań publicznych; - w obecnej sytuacji zagrożenie związane

SZANSE	ZAGROŻENIA
- wykorzystanie wsparcia UE na inwestycje rozwojowe a w konsekwencji powstanie nowych miejsc pracy; - rosnący popyt na usługi skierowane do turystów i podróżnych; - rozwój inwestycyjny terenów leżących w sąsiedztwie ważnych lub wykazujących taki potencjał, szlaków komunikacyjnych; - rozwój rolnictwa ekologicznego; - możliwości korzystania z potencjału silnego zaplecza gospodarczego (międzynarodowy port lotniczy, duże miasta aglomeracji śląskiej); 3. <u>sfera przestrzenna</u> - możliwość ubiegania się o dofinansowanie szerokiego wachlarza inwestycji, w tym w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków UE i krajowych; - rewaloryzacja/rewitalizacja obszarów zdegradowanych na których, zidentyfikowano stany kryzysowe; - wykorzystanie szansy na budownictwo mieszkaniowe; - możliwość współpracy w ramach Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego;	z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb Gminy przekładające się na realizację zadań publicznych; 2. <u>sfera gospodarcza</u> - skomplikowane procedury prowadzenia działalności gospodarczej i rolniczej; - w obecnej sytuacji zagrożenie związane z zabezpieczeniem energetycznych potrzeb przedsiębiorców; - duża skala zmian w systemie podatkowym związana z funkcjonowaniem przedsiębiorców; - konieczne wsparcie działalności małych gospodarstw rolnych; 3. <u>sfera przestrzenna</u> - niewystarczające nakłady na remonty i modernizacje dróg; - wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną; - rosnące koszty realizacji zadań publicznych; - niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców, równoznaczna z koniecznością podjęcia działań z zakresu efektywności energetycznej i zastosowanie ekologicznych źródeł ciepła, w tym Odnawialnych Źródeł Energii, w celu ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi;

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Przeprowadzona analiza SWOT stanowi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji na występujących na obszarze Gminy negatywnych zjawiskach w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, a także do podjęcia odpowiednich działań w tym zakresie.

Z punktu widzenia bilansu strategicznego kluczowe jest także wskazanie najważniejszych wyzwań stojących przed Gminą Sośnicowice, jej mieszkańcami i wszystkimi podmiotami wpływającymi na kształtowanie i wdrażanie polityki rozwoju Gminy. W tym wypadku oprócz analizy istniejącej sytuacji i rozpoznania potrzeb lokalnych grup interesu, wymagane jest

wyznaczenie wyzwań strategicznych, na których będą się opierać zaplanowane działania strategiczne. Rozwój lokalny w perspektywie średniookresowej jest determinowany przez wiele czynników, z których część ma charakter zmiennych makroekonomicznych. Największy wpływ na rozwój Gminy będzie miała polityka gospodarcza, regionalna, finansowa i społeczna państwa. Ogromną rolę będą odgrywać kierunki rozwojowe przyjęte przez Unię Europejską. Niemniejsze znaczenie mieć będą działania samorządu województwa śląskiego w zakresie alokacji przestrzennej środków finansowych i programów wsparcia, w tym dedykowanych dla obszarów wiejskich. Pod uwagę należy również wziąć możliwość wystąpienia czynników destabilizujących rozwój Gminy. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Sośnicowice oraz dokonana na tej podstawie analiza jej mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń, w kontekście ustaleń zawartych w krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych i operacyjnych, stały się podstawą do ustalenia głównych wyzwań strategicznych.

W ostatnim okresie Gmina dokonało szeregu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej, stosując jako dźwignię finansową możliwość wykorzystania krajowych i zagranicznych środków pomocowych, w tym środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W tym czasie nastąpiło polepszenie jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, gospodarczej i turystycznej Gminy. Nastąpił wzrost poziomu aktywności gospodarczej, a także poziomu kwalifikacji i wykształcenia jego mieszkańców. Jednakże po przeprowadzonej analizie można wykazać te kategorie społeczne, przestrzenne i gospodarcze, które wymagają dalszej poprawy. Gmina podobnie jak wiele innych gmin stoi przed wyzwaniami strategicznymi determinującymi dalszy rozwój. Są to wyzwania o charakterze społeczno-ekonomicznym, przestrzennym i środowiskowym, a także techniczno-organizacyjnym. Prawidłowe zdefiniowanie działań strategicznych będących odpowiedzią na pojawiające się wyzwania, jest główną determinantą dalszego rozwoju Gminy i zajęcia odpowiedniej pozycji konkurencyjnej na tle sąsiadujących gmin.

Zebrane na podstawie przeprowadzonej diagnozy dane a także opinie respondentów uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań sondażowych pozwalają zidentyfikować następujące wyzwania strategiczne:

- poprawa funkcjonowania sfery gospodarczej i dalsze wzmacnianie jej konkurencyjności,
- łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji społeczno-

gospodarczej, w tym poprzez ograniczenie niekorzystnych zjawisk i trendów sfery społeczno-ekonomicznej,

- funkcjonalne wykorzystanie walorów Gminy, w tym zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i okołoturystycznej,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój kultury,
- budowanie przyjaznej przestrzeni do życia, w tym poprzez dalszy rozwój infrastruktury,
- stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju,
- ochrona klimatu, środowiska i dziedzictwa przyrodniczego,
- wdrażanie rozwiązań z zakresu zastosowania czystej energii i odnawialnych źródeł oraz rozwiązań zapewniających wysoką efektywność energetyczną,
- wsparcie rozwoju ludzi młodych i seniorów, ochrona grup zagrożonych oraz kreowanie rozwoju kapitału społecznego, w tym jego aktywności na rzecz Gminy.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy, oraz analiza jej potencjałów i barier rozwojowych, w oparciu o zidentyfikowane powyżej kluczowe wyzwania, stała się punktem wyjścia do określenia wizji, misji, celów strategicznych, kierunków działań, a także ich planowanych zakresów. Znalazła również swoje odzwierciedlenie w oczekiwanych rezultatach planowanych działań, uwarunkowaniach funkcjonalnych i przestrzennych, systemie realizacji oraz proponowanych ramach i źródłach finansowania.